

Deutsch-Ungarische
Industrie- und Handelskammer
Német-Magyar
Ipari és Kereskedelmi Kamara

1993 | Eine starke Gemeinschaft
2018 | Egy erős közösség

Konjunktúrajelentés

A DUIHK 24. Konjunktúra-felmérésének eredményei

2018

www.duihk.hu

COMMERZBANK
A Bank az Ön oldalán

A Konjunktúrajelentés megjelenését támogatta:

Köszönetet mondunk közreműködésükért a válaszadó vállalatoknak, valamint más uniós tagországok magyarországi kereskedelmi kamaráinak.

Impresszum

© DUIHK - Német-Magyar Ipari és Kereskedelmi Kamara
Budapest, 2018

Szerző, projektvezetés: Dirk Wölfer
Közreműködtek: Kelemen Tamás, Daniel Hirsch

Kézirat lezárva: 2018. április 13.
Nyomtatva: 2018. 04. 13. 13:49

A tartalom a Német-Magyar Ipari és Kereskedelmi Kamara (DUIHK) forrásként történő megjelölése mellett szabadon felhasználható. Tiszteletpéldányt a lenti címre kérünk. Az információkat nagy gondossággal állítottuk össze. Azonban semmiféle felelősséget nem vállalunk az adatok helyességéért és teljességéért. A közölt információk felhasználásából eredő esetleges károkért semmilyen felelősséget nem vállalunk.

Német-Magyar Ipari és Kereskedelmi Kamara
H-1024 Budapest, Lövház utca 30.
Telefon: +36 1 345 7600
Fax: +36 1 315 0744
E-mail: info@ahkungarn.hu

www.duihk.hu

Konjunktúrajelentés 2018

A Német-Magyar Ipari és Kereskedelmi Kamara
24. Konjunktúra-felmérésének eredményei

Gazdasági helyzet és várakozások
Befektetési környezet

Budapest
2018. április

DUIHK Konjunktúrajelentés 2018

Tartalom

Előszó.....	5
I. Vezetői összefoglaló.....	7
II. Gazdasági helyzet és várakozások.....	9
1. Makrogazdasági környezet.....	9
2. A gazdasági helyzet megítélése.....	11
3. Foglalkoztatási és beruházási tervek.....	14
III. Befektetői környezet.....	18
1. Munkaerőpiaci tényezők.....	20
2. Gazdaságpolitikai keretek.....	28
3. Piaci / operatív működési környezet.....	35
4. Euró és Európa.....	37
IV. Befektetési alternatívák	39
1. Magyarország melletti elkötelezettség.....	39
2. Magyarország külső megítélése	40
V. DUIHK Befektetői Hangulat-Index.....	42
Függelék: A felmérés részletes eredményei	43
Módszertani megjegyzések.....	51

Előszó

A Német-Magyar Ipari és Kereskedelmi Kamara 1994 nyarán végezte első vállalati felmérését a magyarországi befektetők körében. Idén 24. alkalommal kérdeztük meg tagvállalatainkat és más külföldi beruházókat arról, hogyan látják a magyarországi gazdasági helyzetet és az üzleti környezetet. A felmérést 13-ik alkalommal közösen végeztük a közép-kelet-európai térség 15 más országában működő német külkereskedelmi kamarákkal.

Felméréseink célja, hogy széles körű tapasztalatok alapján felmérjük a magyar gazdaságban lezajló gazdasági folyamatokat, valamint a befektetési környezet minőségéről alkotott vállalati véleményeket. Ezzel segítjük egyrészt a vállalatok vezetőit az üzleti és beruházási döntéshozatal során, másrészt saját tevékenységünk számára is igen értékesek a vállalati visszajelzések. Végül a gazdaságpolitika is az üzleti környezet továbbfejlesztése szempontjából hasznos információkhoz juthat.

Felméréseinkben minden évben több mint 200 cégvezető válaszol kérdéseinkre, miközben az érintett vállalatok összetétele – pl. ágazat, létszám vagy exporthányad szerint – nagyfokú stabilitást mutat. Ennek köszönhetően az elemzés eredményei lehetővé tesznek megbízható időbeni összehasonlítást is, a környező országokban végzett felmérések segítségével pedig lehetővé válik a régiós összevetés.

Dale A. Martin
elnök

I. Vezetői összefoglaló

A felmérésről

1. A Német-Magyar ipari és Kereskedelmi Kamara (DUIHK) 1994 óta méri fel tagjainak és más Magyarországon működő vállalatok véleményét a gazdasági helyzetről és az üzleti környezetről. Idén 24-ik alkalommal végeztük el a felmérést.
2. A 2018. február 1. és március 6. között végzett felmérésben 205 magyarországi vállalat vezetői válaszoltak kérdéseinkre. A válaszadók összetétele ágazat, létszám, telephely vagy export-hányad szerint az elmúlt években csak kis mértékben ingadozott, ennek köszönhetően biztosított az eredmények a korábbi évekkal történő összehasonlíthatósága is.
3. 2006 óta a konjunktúrafelmérést azonos tartalommal, azonos időben elvégzik a közép- és kelet-európai térségben működő német külkereskedelmi kamarák is. Idén összesen 15 országban, 1.698 résztvevője volt a felmérésnek.

Gazdasági helyzet, várakozások

4. A magyarországi felmérésben a válaszadók túlnyomó többsége a tavalyinál jobb gazdasági helyzetről számolt be. A nemzetgazdaság jelenlegi állapotát 2005 óta eddig még soha nem értékelték ennyire kedvezően, mint idén.
5. Régiós összevetésben javult a hazai gazdasági helyzet megítélése, több kérdésben utolérte a régiós átlagot, néhány kérdésben meg is haladta azt.

Beruházási és foglalkoztatási tervek

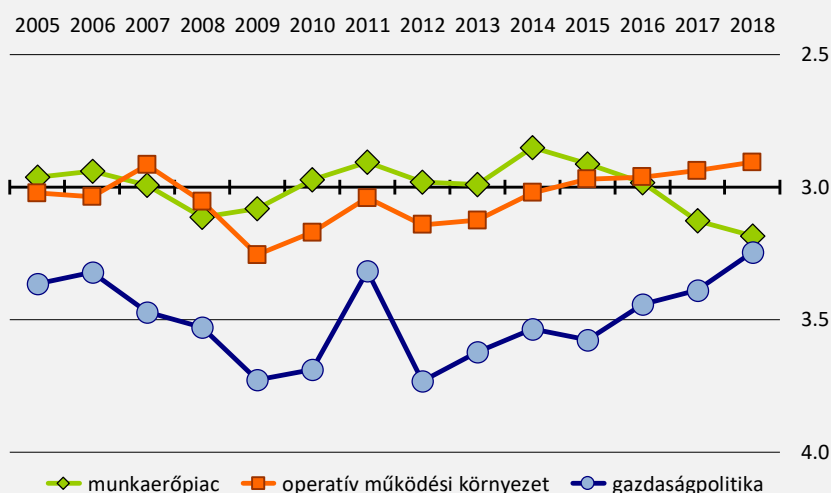
6. A válaszadó vállalatok mind a beruházások, mind pedig dolgozói létszám tekintetében további terjeszkedési szándékot jeleztek. Mindkét tekintetben a legnagyobb mértékű bővülési hajlandóságot tapasztaltuk 2000 ill. 2001 óta. Az előző évekhez hasonlóan elsősorban a nagy, jelentős mértékben exportközpontú feldolgozóipari vállalatok mutatnak átlagon felüli növekedési szándékot.

Gazdaságpolitikai környezet

7. Összeségében kis mértékben javult az üzleti környezet értékelése a tavalyi eredményekhez képest. A gazdaságpolitikai kereteket, valamint az operatív piaci környezetet jobban ítélték meg a vállalatvezetők, a munkaerőpiacra kapcsolatos kérdésekben pedig újra csökkent az elégedettség.
8. Az egyes tényezők közül különösen az adózás, valamint a közigazgatás terén volt tapasztalható érdemi javulás, kedvezőtlen irányba mozdult viszont a képzettség, ill. a képzési rendszer értékelése. Nem sikerült előrelépést elérni olyan fontos területeken, mind a korrupció, a közbeszerzések átláthatósága vagy a jogbiztonság. Több, az üzleti környezettel kapcsolatos kérdésben az átlagnál alacsonyabb a kis és közepes vállalkozások elégedettsége.

Elégedettség az üzleti környezettel

1 = nagyon elégedett ... 5 nagyon elégedetlen

(Az egyes kategóriákhoz tartozó tényezőket ld. a III. fejezetben valamint az függelék táblázataiban.)

- Nemzetközi összehasonlításban összességében javult a hazai üzleti környezettel való elégedettség relatív helyezése. Az adózás, valamint a közigazgatás terén a régiós átlagnál jóval kedvezőbb válaszok születtek Magyarországon, a munkaerőpiaci adottságok megítélése még elmarad a többi ország átlagától.

Befektetők elkötelezettsége

- Tovább nőtt a megkérdezett vállalatok Magyarország melletti elkötelezettsége. A tavalyi 81 százalék után idén a cégek 84 százaléka nyilatkozott úgy, hogy ismét Magyarországon eszközölné beruházását.

Nemzetközi összehasonlítás

- A 15 országban végzett nemzetközi felmérés szerint ismét Csehország lett a legvonzóbb befektetési helyszín, ezt követi Lengyelország és Észtország. Magyarország mutatója nem változott, a 20 országot tartalmazó rangsorban a tavalyi 9. helyről idén a 10. helyre került.
- Megjegyzendő, hogy több esetben az egyes országok megítélése csak minimális, statisztikailag nem szignifikáns mértékben tér el egymástól. Így pl. Lengyelország, Észtország és Szlovákia mutatója gyakorlatilag megegyező értéket vett fel, ugyanez vonatkozik pl. Romániára és Magyarországra, vagy a Lettország, Litvánia és Horvátország hármára is. Ebből azt a következtetést lehet levonni, hogy igen hasonlóak a térségben található befektetési feltételek, ezért konkrét beruházási döntések esetében akár kismértékű különbségek is bírhatnak perdöntő hatással.
- A felmérés adataiból számított DUIHK Befektetői Hangulat Index idén tovább emelkedett, a 28 pontos szint az eddig mért legmagasabb érték. Az index az elmúlt években nagyfokú korrelációt mutatott fel a magyar bruttó hazai termék alakulásával. Ennek figyelembevételével az idei évre is négy százalék fölötti gazdasági növekedést várunk.

II. Gazdasági helyzet és várakozások

Megjegyzések jelen fejezethez:

Az ábrákon szereplő szám adatok az adott válasz százalékos részarányát jelölik az összes válaszadóhoz viszonyítva.

Ágazati adatok esetén az „összesen” értékek az építőipari, valamint az energiaipari cégek adatait is tartalmazzák.

Az ábránál zárójelben szereplő számok (pl. → 1.1) a függelékben található részletes táblázatok számozására utalnak.

Jelmagyarázat:

1. Makrogazdasági környezet

Magyarország gazdasága rendkívül jó mérleget tud felmutatni a 2017-es évről. Ez egyrészt megerősíti, hogy a Német-Magyar Ipari és Kereskedelmi Kamara 2017 elején készített konjunktúra-felmérésében kimutatott kedvező vállalati kilátásokat nagyon jól lekövette a valós gazdasági fejlődés. A jelenlegi szilárd gazdasági konjunktúra másrészt kedvező irányban befolyásolja a 2018-as felmérés eredményeit: a Német-Magyar Ipari és Kereskedelmi Kamara felméréseinek eddig 24 éves történetében ritkán tapasztaltunk ennyire kedvező megítélést az ország és a saját vállalat gazdasági helyzetének tekintetében.

A növekedés az elmúlt években Magyarországon főleg a magánháztartások megerősödő keresletére, a bővülő kivitelre és az emelkedő beruházásokra támaszkodott. 2017-ben a beruházások járultak hozzá a legnagyobb mértékben a gazdaság teljesítményének növekedéséhez, bár ez részben a múlt évi rendkívül gyenge viszonyítási alapnak is köszönhető. A **lakossági fogyasztás** – a jelentősen emelkedő jövedelmeknek köszönhetően – mintegy négy százalékkal nőtt. Az áruk és szolgáltatások **kivitele** is jelentősen (+7%-kal) bővült. Mivel azonban a behozatal még ennél is erősebben (közel 10%-kal) bővült, ezért a külkereskedelem egyértelműen negatívan befolyásolta a gazdasági teljesítményt. 2004 óta ez csupán egyetlen egyszer (2012-ben) fordult elő. Az állami kereslet ezzel szemben 2015 óta a visszafogott költségvetési politikának köszönhetően csak visszafogottan nőtt, sőt 2017-ben még csökkent is.

Elsősorban a tetemes állami infrastrukturális beruházásoknak köszönhetően, de a lakásépítés talpra állásának köszönhetően is a **építőipar** bruttó hozzáadott értéke közel harmadával bővült, míg az **ipart** az erőteljes kivitel hajtotta. A mezőgazdaságban megerősítést nyert az időjárási viszonyoktól való jelentős függőség, itt a termelés hozzávetőlegesen tíz százalékkal csökkent.

Magyarország bruttó hazai terméke

Volumenváltozás (százalékos változás az előző évhez) *

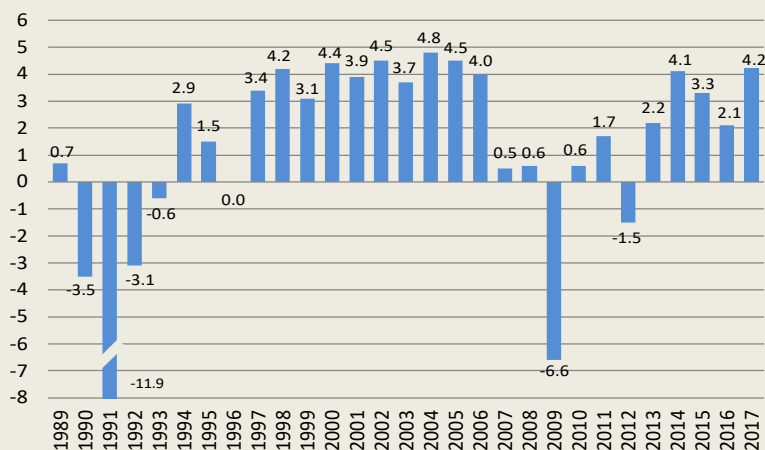
	Időszak átlaga			év			
	2001- 2005	2006- 2010	2011- 2015	2014	2015	2016	2017
Bruttó hazai termék összesen	4.3	-0.2	2.0	4.1	3.3	2.1	4.2
Felhasználás							
Belföldi felhasználás	4.2	-1.8	1.1	5.5	1.2	1.6	6.0
Lakossági fogyasztás	5.0	-1.5	0.9	2.4	3.4	3.8	4.1
Közösségi fogyasztás	3.7	0.7	3.3	9.8	0.2	0.6	-0.4
Bruttó állóeszközfelhalmozás	4.6	-2.4	4.0	12.3	1.9	-10.6	16.8
Kivitel	10.3	8.5	5.3	9.1	8.5	3.4	7.1
Behozatal	9.8	6.2	4.6	11.0	6.4	2.9	9.7
Bruttó hozzáadott érték							
Mezőgazdaság	8.9	-1.2	4.5	17.4	-4.1	9.9	-9.0
Ipar	4.4	0.6	2.2	5.2	8.8	0.9	4.7
Építőipar	6.3	-7.0	3.1	10.7	2.5	-10.5	31.6
Szolgáltatások	3.9	0.1	2.0	2.6	1.6	3.3	3.3

Nominális érték (folyó áron)

	2005	2010	2013	2014	2015	2016	2017
milliárd Forint	22 560	27 225	30 247	32 592	34 324	35 420	38 183
milliárd Euró	91.0	98.9	101.9	105.6	110.8	113.7	123.5
Euró per fő	9 017	9 885	10 297	10 702	11 252	11 587	12 625

Magyar bruttó hazai termék *

Volumenváltozás (százalékos változás az előző évhez) *

* Szezonális és naptárhatástól megtisztított adatok. Forrás: KSH, 2018. március 6-i adat.

Beruházások alakulása Magyarországon

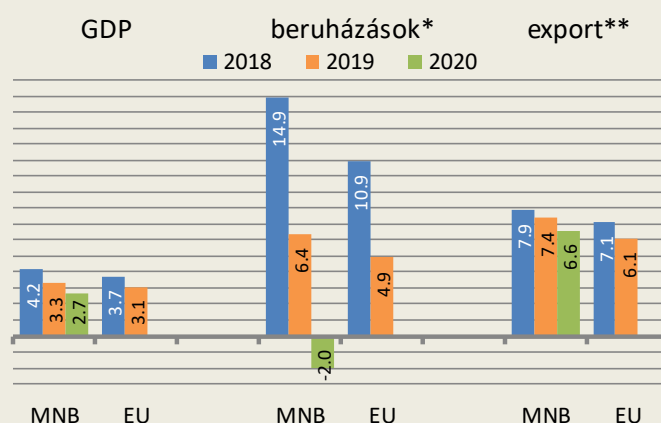
volumenváltozás az előző évhez, százalékban

	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Összesen	-5.2	6.9	19.4	8.6	-11.3	16.7
Mezőgazdaság	-1.9	12.4	18.9	-13.3	-6.5	11.5
Feldolgozóipar	4.9	3.1	9.6	-4.5	16.4	7.3
Energia-, gáz-, gőzellátás	-38.6	-17.4	9.2	40.8	-9.4	5.7
Építőipar	-9.3	21.3	24.5	-10.7	10.7	11.2
Kereskedelem	-2.5	3.3	5.5	-2.4	28.1	0.4
Szállítás, raktározás	-2.4	19.7	41.3	0.6	-36.2	24.1
Turizmus	-6.4	12.3	34.8	18.4	-19.2	29.1
Információ, kommunikáció	10.9	-8.3	13.3	17.0	-1.6	18.7
Ingatlanügyletek	-5.1	-19.1	16.9	17.3	17.0	22.5
Közigazgatás	13.0	44.0	5.2	39.0	-43.9	65.2
Oktatás	-37.9	3.8	7.4	30.0	-34.2	67.1
Egészségügyi ellátás	-40.0	11.7	53.2	62.4	-74.8	66.1

Forrás: KSH

Előrejelzések a magyar gazdaságra

volumenváltozás az előző évhez, százalékban

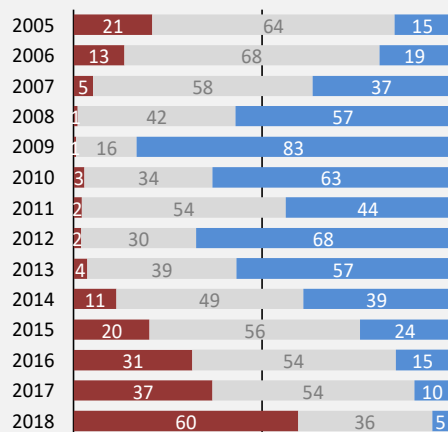
* bruttó állóeszköz felhalmozás. ** áruk és szolgáltatások

Forrás: MNB (Inflációs jelentés, 2018. március); EU: Európai Bizottság (2017. november)

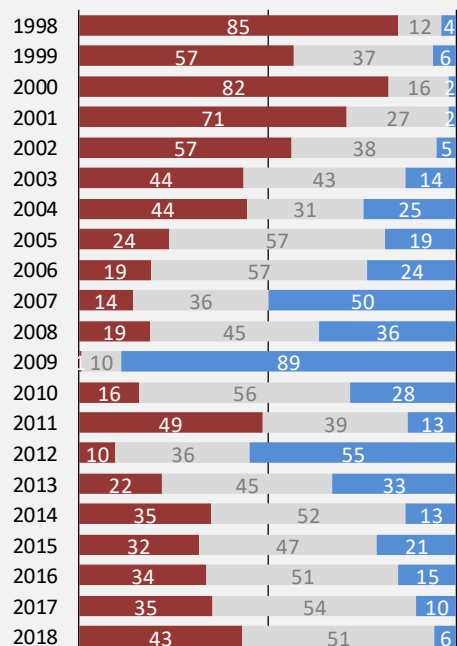
2. A gazdasági helyzet megítélése

A kedvező makrogazdasági feltételrendszer rányomta bélyegét a válaszadó vállalatok megítélése szerint a gazdasági helyzetre is. 2005 óta eddig még soha nem értékelték ennyire kedvezően a nemzetgazdaság általános állapotát, mint idén. Ugyanez igaz a folyó évi fejlődésre vonatkozó várakozásokra is: ebben a kérdésben az ideinél jobb eredményeket csak a 2002-2003. évi németországi recessziót megelőzően mértünk.

Nemzetgazdasági helyzet (→ 1.1)

Nemzetgazdaság - várakozások (→ 1.2)

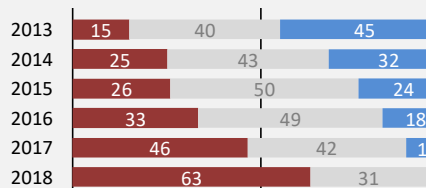

Hasonló kép bontakozik ki a saját ágazatra és a saját vállalatra vonatkozó válaszokból is. A vállalatok ezen a téren természetesen több és pontosabb adatokkal rendelkeznek, ezért ezek a vélemények vélhetően pontosabban tükrözik a jelenlegi gazdasági változásokat.

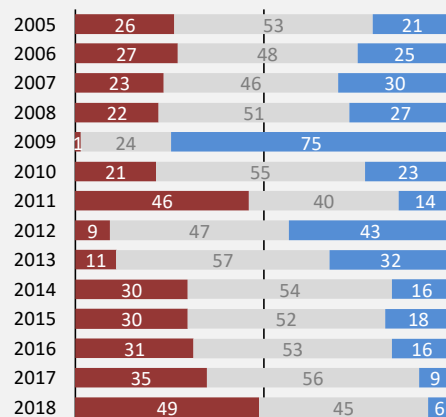
Alig akad a helyzet romlásával számoló vállalat, miközben a cégek 54 százaléka a saját üzletmenet javulásával számol; a saját ágazat helyzetének javulására minden második, a nemzetgazdaságéra is még 43 százalékuk számít.

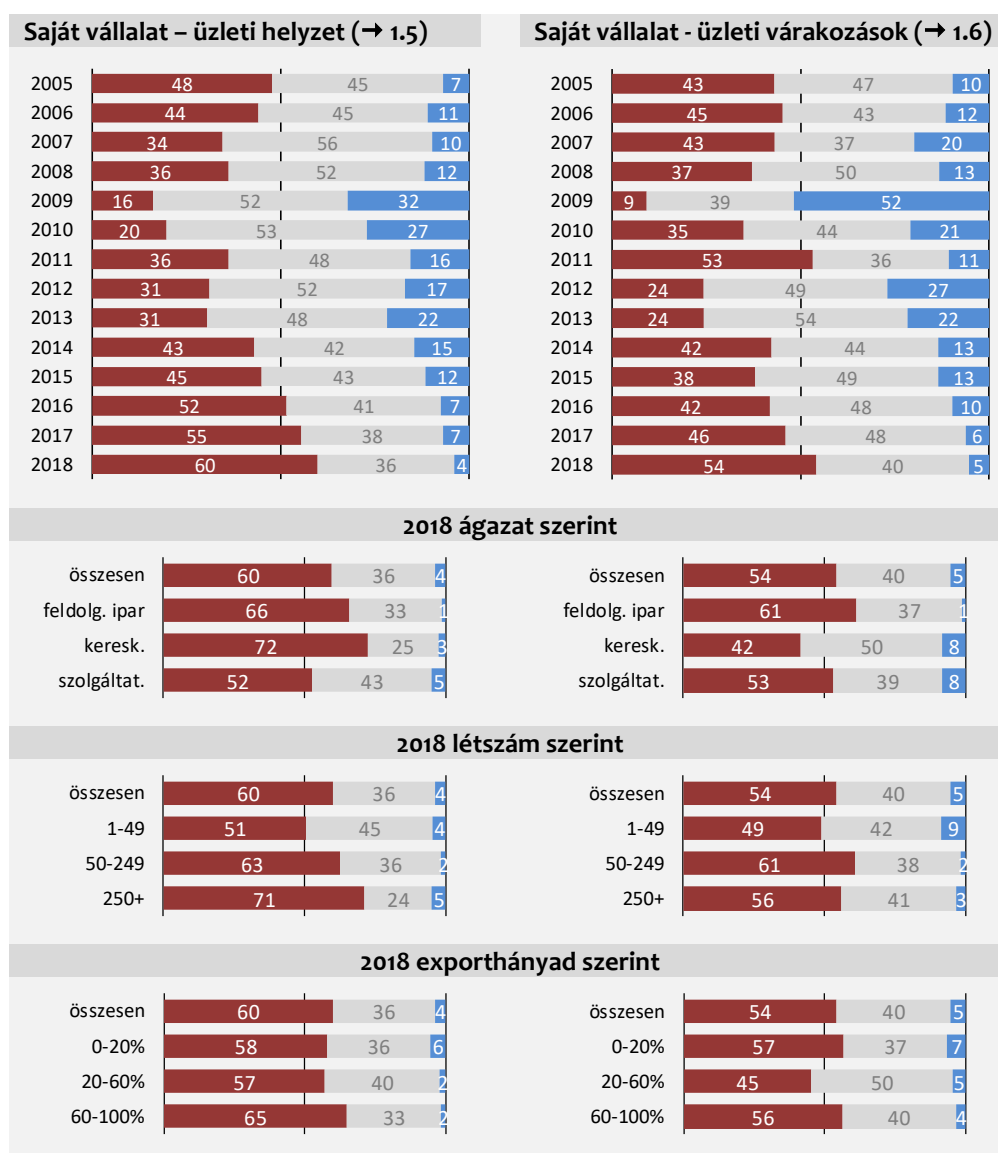
Öröndetes, hogy a derűlátó alaphangulat a különböző gazdasági ágazatokban és vállalati nagyságrendeknél hasonló arányban jelenik meg, sőt a belföldi és az exportértékesítés aránya is alig befolyásolja az üzleti helyzet megítélését.

Saját ágazat helyzete (→ 1.3)

Saját ágazat - várakozások (→ 1.4)

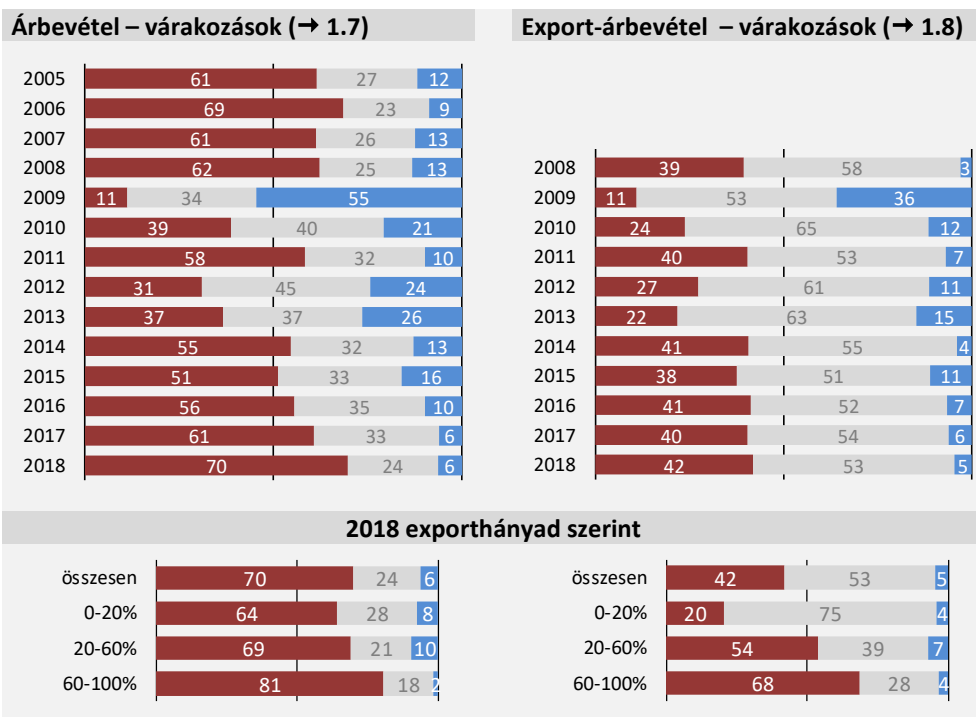

A derűlátás elsősorban az **árbevétel alakulásához fűzött várakozásokon** alapul. A vállalatok 70 százaléka az árbevétel emelkedésével számol, alig akad, aki csökkenést vár.

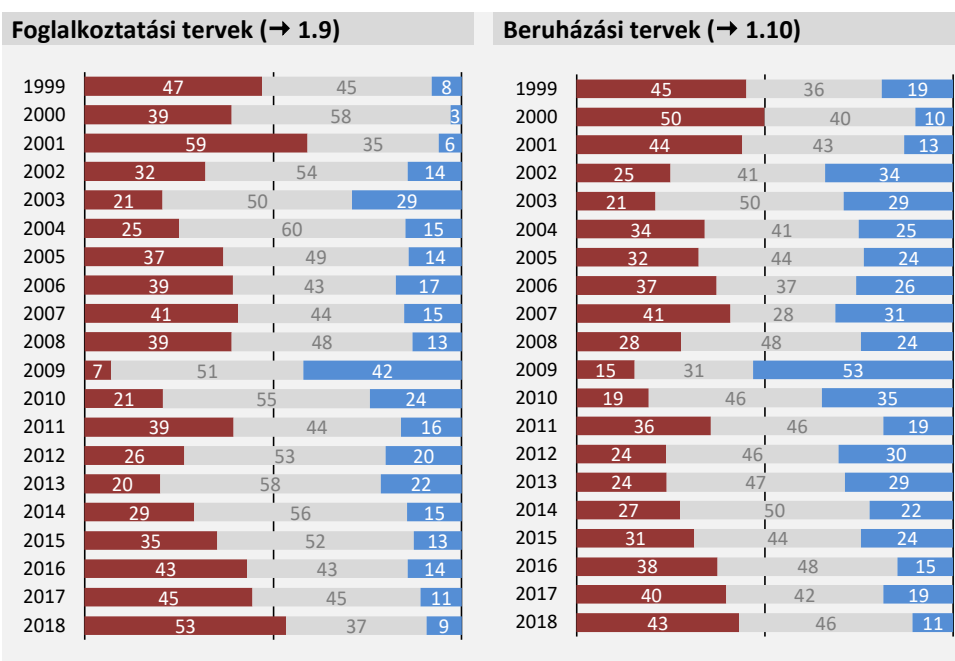
A **kivitelhez kapcsolódó várakozásoknál** 42 százalékos a pozitív válaszok aránya. A teljes árbevételre vonatkozó adattól való elmaradás részben arra vezethető vissza, hogy az elmúlt évek során fokozatosan nőtt a belpiaci kereslet jelentősége. Ezen kívül figyelembe kell venni, hogy az exportkilátások természetesen jelentős mértékben függenek attól, hogy mennyire fajsúlyos a kivitel az adott vállalat tevékenységében. A termelésük több mint felét (60-100%-át) külföldre szállító vállalatok kétharmada számol 2018-ban a kivitel erősödésével. Azok körében, akik alig (0-20%-ban) rendelkeznek külföldi megrendelésekkel, csupán minden ötödik cég vár bővülő exportbevételre.

A Magyar Nemzeti Bank egyébiránt arra számít, hogy a magyar kivitel 2018 és 2020 között hasonlóan erőteljes növekedést tud felmutatni, mint 2017-ben, ami éves szinten mintegy 7-8 százalékos jelent. (Inflációs jelentés, 2018/03)

3. Foglalkoztatási és beruházási tervek

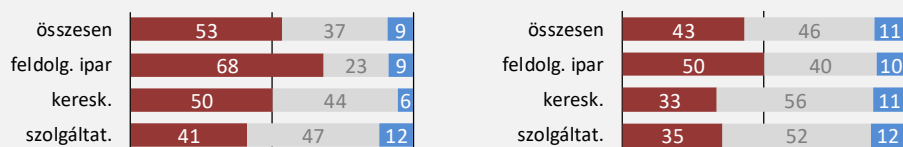
A saját termékek és szolgáltatások iránti keresletre vonatkozó várakozások alapvetően meghatározzák a beruházásokra és a létszámigényre vonatkozó döntéseket. Az előbbieken vázolt derülátó alaphangulat következtében aligha csodálkozhatunk, hogy a válaszadó vállalatok mind a beruházások, mind pedig dolgozói létszám tekintetében terjeszkedni akarnak. Mindkét tekintetben a legnagyobb mértékű bővülési hajlandóságot tapasztaltuk 2000 ill. 2001 óta. Az előző évekhez hasonlóan elsősorban a nagy, jelentős mértékben exportközpontú feldolgozóipari vállalatoknak vannak átlagon felüli növekedési szándékai.

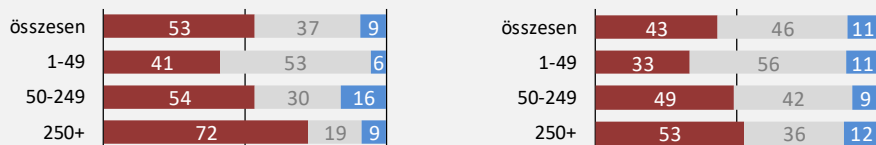
Foglalkoztatási tervek (→ 1.9)

Beruházási tervek (→ 1.10)

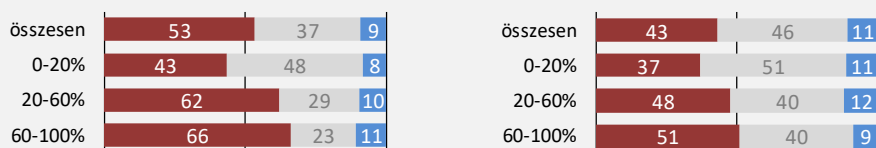
2018 ágazatok szerint

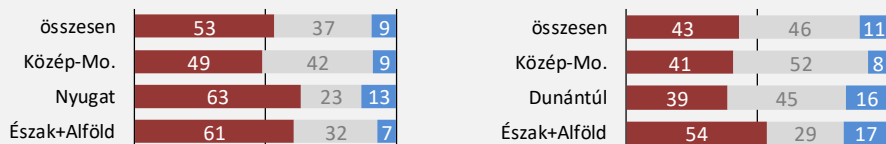
2018 létszám szerint

2018 exporthányad szerint

2018 földrajzi térség szerint

Régiós kitekintés

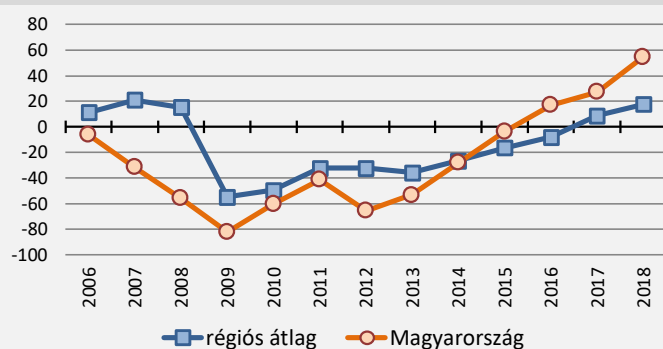
Az idei felmérésben a magyarországi üzleti hangulat a legtöbb mutató tekintetében a régiós átlag körül alakult, sőt kis mértékben meg is haladta azt. Több kérdésben is a legjobb öt csoportjába került be. E tekintetben kivételt képez a beruházási hajlandóság, amely idehaza ugyan sokat javult idén, de a régió legtöbb országában még ennél is erősebb beruházási tervekről adtak számot a cégek.

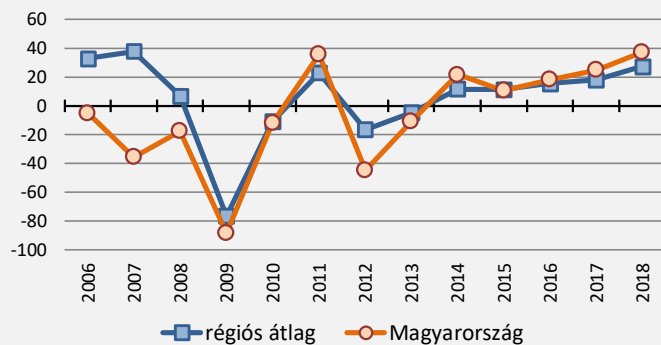
A pozitív és negatív válaszok egyenlege Magyarországon és a régióban

(százalékpont)

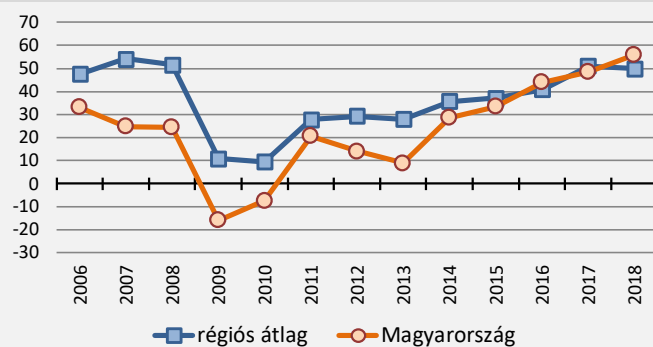
Nemzetgazdaság jelenlegi helyzete

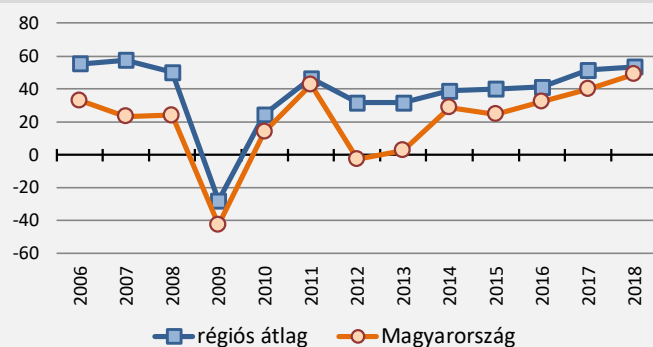
Nemzetgazdaság kilátásai

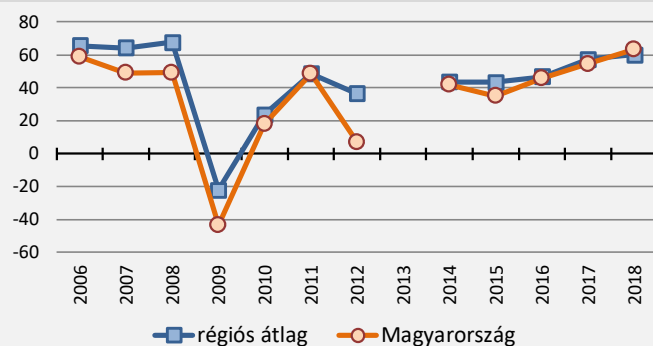
Saját vállalat jelenlegi helyzete

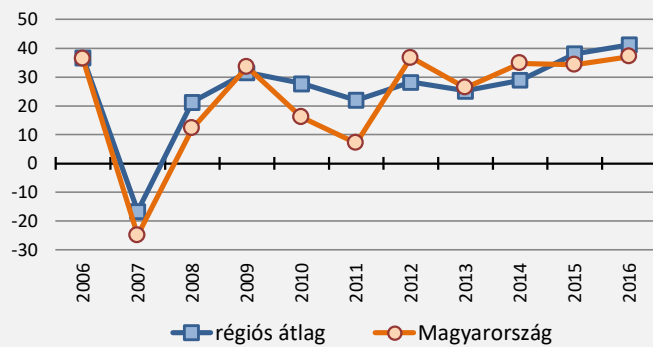
Saját vállalat üzleti kilátásai

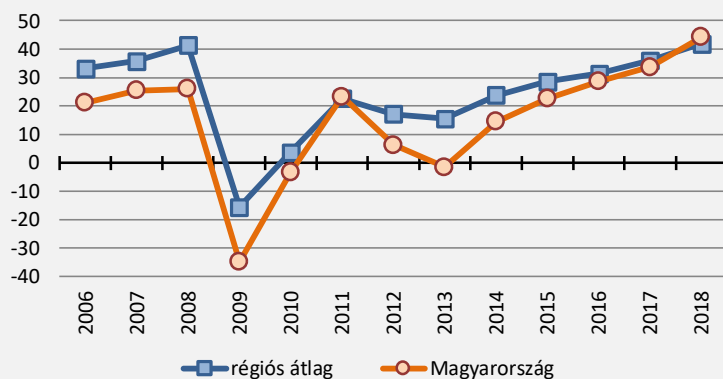
Teljes árbevétel várt alakulása

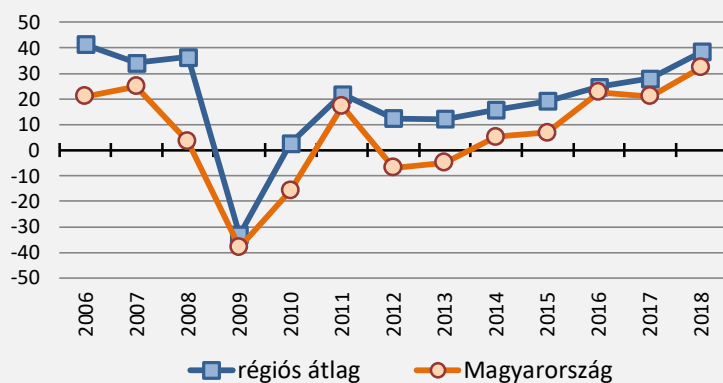
Export-árbevétel várt alakulása

Foglalkoztatási tervek

Beruházási tervek

III. Befektetői környezet

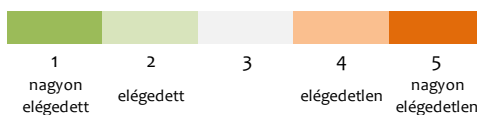
Megjegyzések jelen fejezethez

Az egyes tényezőkkel való elégedettséget 1-től ('nagyon elégedett') 5-ig ('nagyon elégedetlen') skálán minősíthették a válaszadók. A szövegben – eltérő jelölés hiányában – az 'elégedett' kifejezés az 1+2 válaszokra (nagyon elégedett + elégedett), az 'elégedetlen' kifejezés pedig a 4+5 válaszokra (elégedetlen + nagyon elégedetlen) vonatkozik.

Sorrendek: Ahol sorrendet közlünk, az a válaszok számtani átlagán alapul.

Ábrák: Az ábrákon szereplő értékek az adott válaszok (1-5) százalékos részarányát jelölik. A 100-ból hiányzó rész a semleges válaszok (3) aránya – az ábrákon ez a középső szakasz.

Jelmagyarázat:

Felméréseinkben a befektetési és üzleti feltételeket összesen 21 egyéni tényező alapján vizsgáljuk, amelyeket három fő csoportban szoktunk összefoglalni:

1. a gazdaságpolitika által meghatározott tényezők
2. az üzleti partnerek és az általános működést meghatározó tényezők
3. a munkaerőpiaci feltételek.

» Gazdaságpolitikai keretfeltételek

Ez a csoport azokat a feltételeket tartalmazza, amelyeket az állam közvetlenül szab meg, pl. a közigazgatásban, az adózás terén, a jogalkotás és -alkalmazás, a támogatási rendszer, a gazdaságpolitika kiszámíthatósága, a közbeszerzési rendszer vagy a korrupció elleni fellépés.

» Operatív, piaci működési környezet

Ez alatt azokat a tényezőket értjük, amelyek közvetlenül érintik a vállalat termelési vagy szolgáltatási tevékenységét, pl. a költség szint és -szerkezet, az infrastruktúra, a helyi beszállítók, a fizetési fegyelem vagy a kutatási és fejlesztési feltételrendszer.

» Munkaerőpiac

Ide tartozik pl. a képzettség, a termelékenység, a dolgozók motiváltsága, a munkaerő-költségek, a munkajog, az oktatási rendszer vagy a szakemberek rendelkezésre állása.

Jelen felmérés alapján is kijelenthető, hogy az üzleti környezetet összességében megfelelőnek értékeli a befektetők.

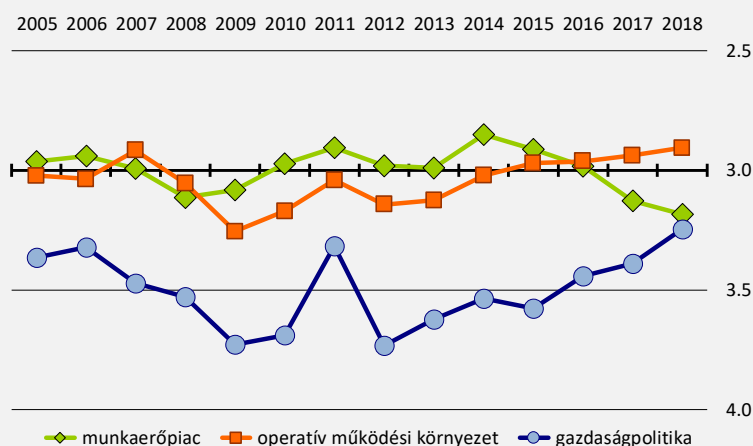
Eddig hagyományosan a munkaerőpiaci adottságok tekintetében mértük a legnagyobb elégedettséget, míg a gazdaságpolitikai keretek rendszerint a elmaradtak a várakozások mögött.

Az elmúlt három-négy évben azonban azt tapasztaltuk, hogy csökkenő tendenciát mutatott a munkaerővel kapcsolatos elégedettség, miközben a gazdaságpolitikai környezet javuló értékeléseket kapott.

Ez a tendencia megerősítést nyert a 2018. évi felmérésben: A gazdaságpolitikai megítélés ismét javult, míg a munkaerőpiacra vonatkozóan folytatódott a kedvezőtlen irányú hangulat-változás. Ennek hatására idén a két terület átlagos értékelése tovább közeledett egymáshoz, és csaknem azonos szintet ért el.

Elégedettség az üzleti környezet meghatározó tényezők főbb csoportjaival

(1 = nagyon elégedett ... 5 = nagyon elégedetlen)

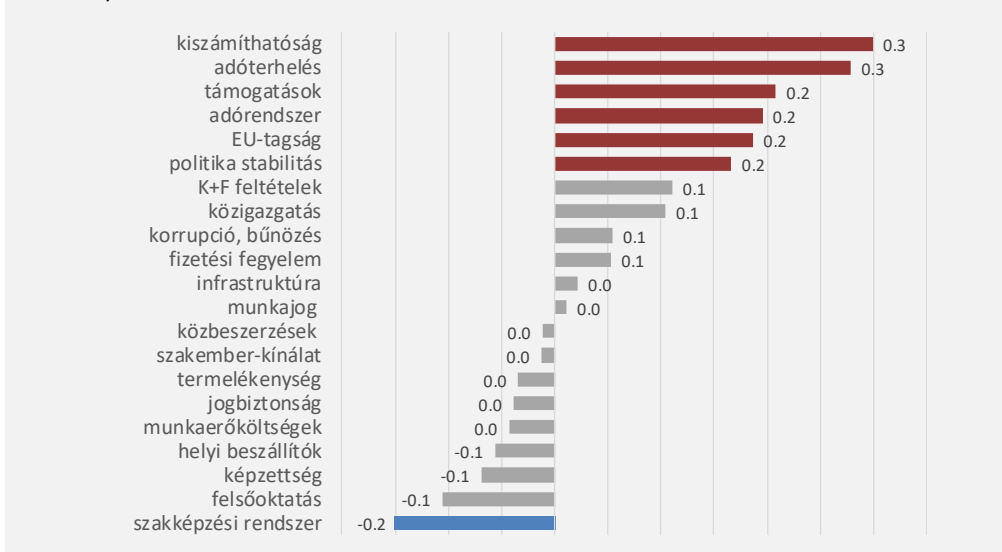

Mivel a vállalatvezetők szerint az operatív környezet minősége is valamelyest javult, az összesített értékelés alig változott (2018: 3,16, 2017: 3,22). A stratégiai beruházási döntések azonban nem egy átlagérték alapján születnek, hanem fontos feltétel, hogy minden, az adott cég számára fontos részterületen is teljesüljenek az alapvető elvárások. Komoly munkaerőpiaci vagy pl. infrastruktúrával kapcsolatos hiányosságokat nem lehet egyszerűen alacsonyabb adókkal kompenzálni, és fordítva: hiába pl. alacsony a munkaköltség, ha nem megfelelő a gazdaságpolitikai környezet.

Az egyes részterületeket vizsgálva, az idei felmérésben **érezhető javulást** tapasztaltunk az adózás és a kiszámíthatóság kérdésében, de jobb lett a közigazgatás megítélése is. **Negatív elmozdulás** pedig a képzési rendszerek és a képzettséget illetően következett be.

Elégedettség változása 2018/2017

Az átlagos értékelés (1 = nagyon elégedett ... 5 = nagyon elégedetlen) változása a 2017. évi felméréshez képest

1. Munkaerőpiaci tényezők

A vállalatok nézőpontjából a munkaerőpiac minőségét több tényező együttese határozza meg. Ezek közül a legfontosabbak:

- a dolgozók képzettsége, és ezzel kapcsolatosan a szakképzés, valamint a felsőoktatás minősége,
- a munkaköltségek,
- a munkajogi szabályozás, és nem utolsósorban
- a szakképzett munkaerő rendelkezésre állása.

Munkaerő-kínálat

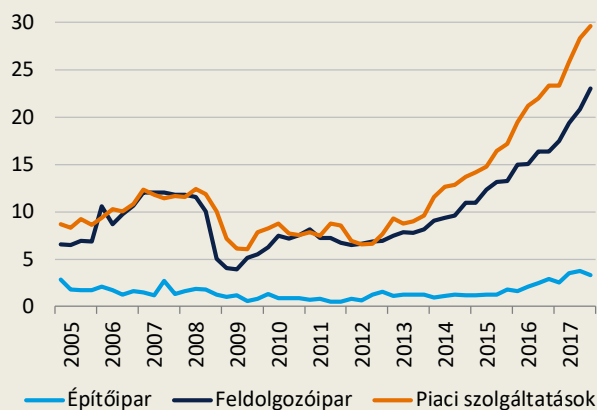
A szakemberhiány továbbra is az egyik legégetőbb gond a magyarországi cégek számára. Az idei felmérésben a résztvevők 72 százaléka elégedetlen volt a jelenlegi helyzettel, ezen belül 29 százalék „nagyon elégedetlen”, az átlagos értékelés gyakorlatilag a tavalyi – igen kedvezőtlen – szinten ragadt meg.

A feszültségek nem korlátozódnak egyetlen vállalati szegmensre sem: ágazat, létszámkategória, exportorientáció vagy földrajzi elhelyezkedés szerint is minden szegmensben súlyos gond a munkaerő hiánya. Ezen belül a legnagyobb nehézségekkel szembesülnek – ismételten – a

- **nagy létszámú,**
 - **feldolgozóipari és/vagy**
 - **nagy mértékben exportra termelő**
- vállalatok.

Betöltetlen állások a versenyszférában

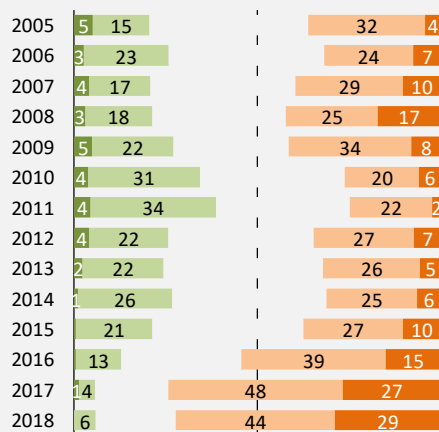
1000 állás, szezonálisan kiigazított adatok

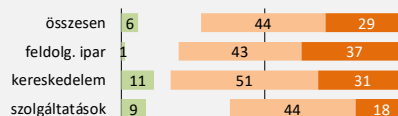
Forrás: KSH/MNB (Inflációs jelentés 2018/03)

Szakképzett munkaerő rendelkezésre állása (→ 3.21)

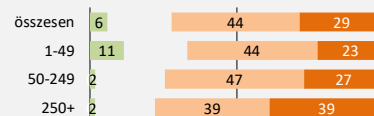
Összesen

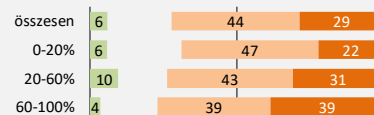
Ágazat szerint

Létszám szerint

Exporthányad szerint

A munkaerőhiány több dimenzióban is kedvezőtlen hatást gyakorol a vállalatok működésére és üzleti döntéseire:

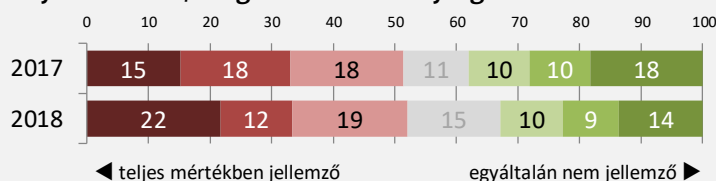
- emeli a bérnyomást
- fennakadásokat okoz a folyó termelésben ill. szolgáltatási tevékenységben
- befolyásolhatja a jövőbeni beruházásokat.

A tavalyi felméréshez képest idén fokozódó bérnyomásról számolnak be a cégek, örömdetes viszont, hogy a beruházási döntésekre egyelőre nem fejt ki számottevő hatást a munkaerőhiány.

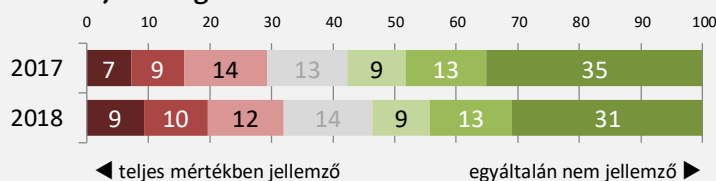
Milyen hatással van a munkaerőhiány az Ön vállalatára? (→ 2)

válaszok megoszlása, százalékban (6 = teljes mértékben jellemző ... 0 = egyáltalán nem jellemző)

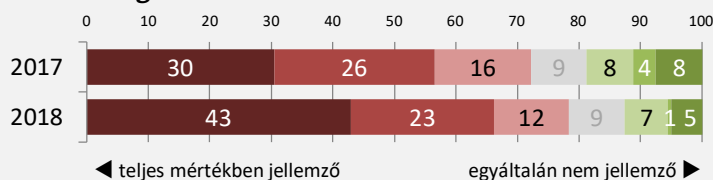
Korlátozza a folyó termelést/szolgáltatási tevékenységet

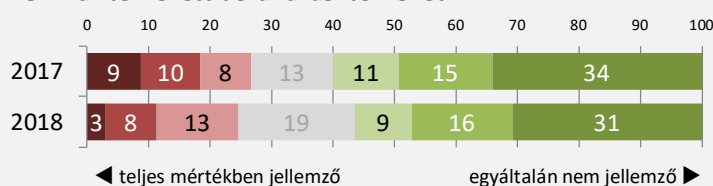
Vissza kell utasítani újabb megrendeléseket

Emelkednek a bérköltségek

Csökkenteni kell már tervezett beruházási terveket

Munkaköltségek

Az elmúlt években a munkaköltségek emelkedésére adott vállalati becslések meglehetősen pontosan írták le a tényleges béralakulást. Tavaly mintegy 8 százalékos emelkedéssel számoltak a cégek, ehhez képest a bruttó keresetek a versenyszférában 11,6 százalékkal nőttek. Figyelembe véve az 5 százalékpontos szociális adó-csökkentést, ez a tényleges költségek mintegy 7 százalékos emelkedését jelentette.

Az idei felmérésben a vállalatok átlagosan nyolc százalékos bérköltségemelkedést prognosztizáltak, a medián 8%, a szélsőséges értékektől megtisztított számtani átlag pedig 8,3 százalék. A feldolgozóiparban valamelyest nagyobb, 9 százalékos emelkedést várnak, a kereskedelemben és a szolgáltató szektorban ennél lassúbb, 7 ill. 8 százalékosra.

Mivel idén egy újabb, 2,5 százalékos szociális adó-csökkentésre került sor, a jelzett 8 százalékos költségemelkedés **mintegy tíz százalékos béremelési szándéknak felel meg**.

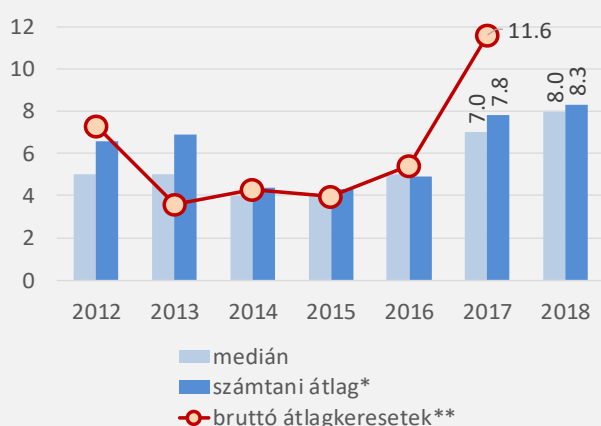
Felmérésünk eredménye egyébként csaknem pontosan megfelel a Magyar Nemzeti Bank (MNB) előrejelzéseinek. Legfrissebb „Inflációs Jelentés”-ében az MNB a vállalati

szektorban idén 10,3 százalékos béremelkedést vár, a 2017. évi 11,6% után, ami a munkaköltségek 8,2 százalékos emelkedésének felel meg. A következő években sem vár lényeges lassulást a bérdinamikában az MNB: 2019-ben kb. 7%, 2020-ban pedig kb. 6% százalékos (MNB IR 2018/03).

A cégeknél a növekvő költségnyomás feltehetőleg nagyobb erőfeszítéseket fog kiváltani a hatékonyság és termelékenység terén, pl. a racionalizálás, automatizálás, digitalizáció felgyorsításával, annak érdekében, hogy legalábbis középtávon csökkentsék munkaerőigényüket. Ez hosszabb távon hozzájárulhat a gazdaság versenyképességének erősítéséhez, adott esetben azonban leginkább a hazai kis és középvállalatokat fogja komoly kihívások elé állítani.

Hány százalékkal emelkednek a vállalat átlagos bérköltségei idén? (→ 1.11)

(egy főre számítva, figyelembe véve adó- és járulékcsoökkentéseket is)?

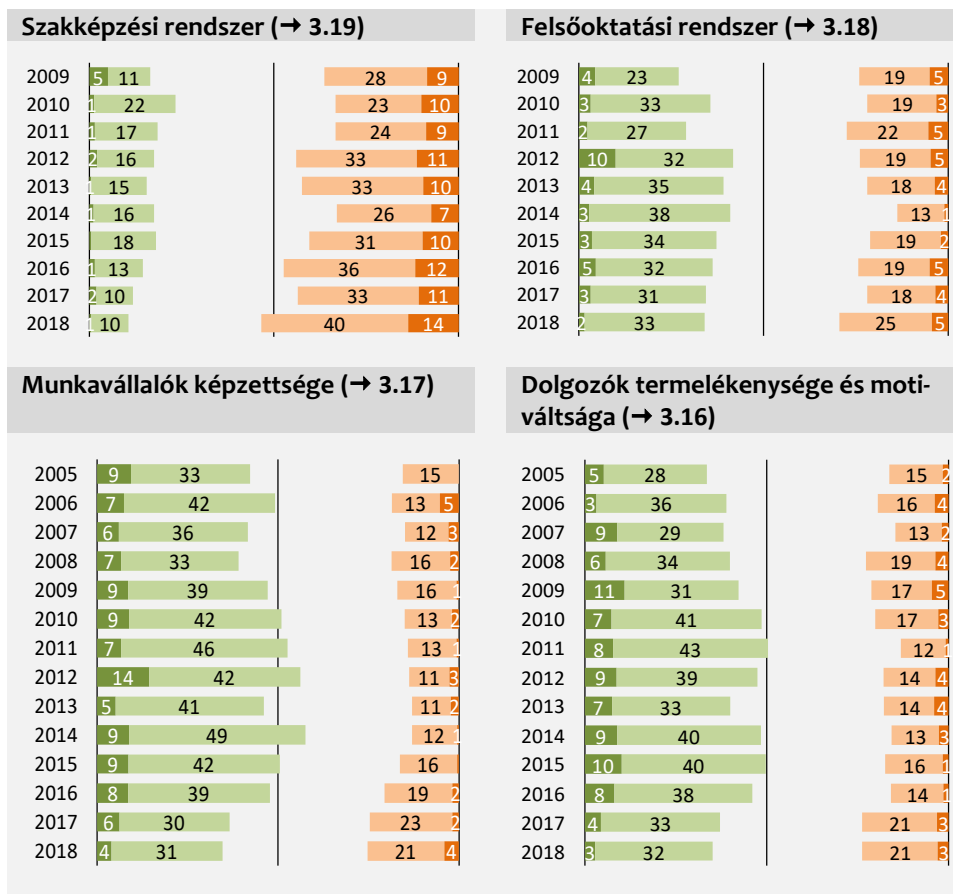
* szélső értékektől megtisztítva.

** versenyszféra, éves átlag. Forrás: KSH

Képzettség, oktatás

A munkaerőhiány rányomja bélyegét a humánerőforrás más vetületeinek megítélésére is. A dolgozók képzettségét, valamint termelékenységét ill. motivációját tekintve csökkent – kis mértékben – az elégedettség. A szakképzési rendszer tekintetében szintén kedvezőtlen irányba mozdult a vállalatvezetők értékelése, idén a résztvevők 54 százaléka nem volt elégedett a jelenlegi helyzettel – ez 2009 óta a legrosszabb érték.

A DUIHK maga is intenzíven tevékenykedik a szakképzés terén, és szoros együttműködést alakított ki a Nemzetgazdasági Minisztérium, valamint a Magyar Kereskedelmi és Iparkamarával. A vállalatokkal folytatott konzultációk alapján tudjuk, hogy nagy az érdeklődés a duális képzésbe való bekapcsolódás iránt, a gyakorlatban azonban az alkalmas tanulók toborzása, valamint a képzés megszervezésével járó személyi, tartalmi és adminisztratív teendők továbbra is nagy kihívások állítják a cégeket.

Régiós kitekintés

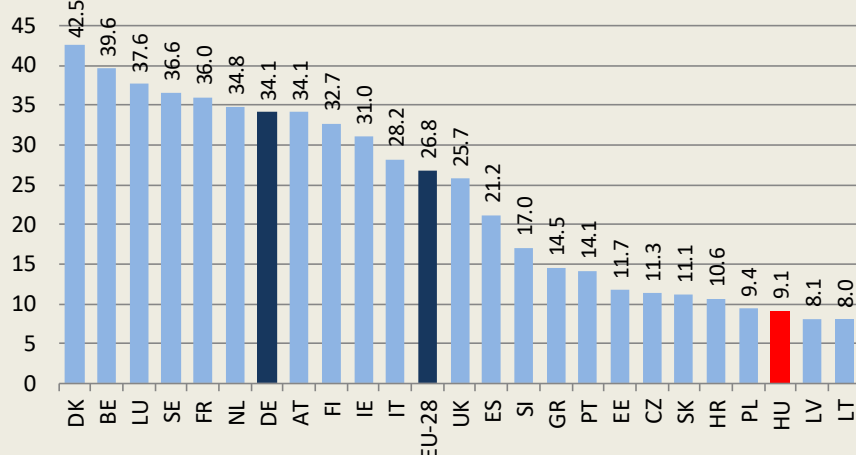
Az a kijelentés, hogy a beruházások visszafogása egyelőre nem valódi opció a cégek számára, részben arra vezethető vissza, hogy az alternatív helyszíneken is hasonló munkaerőpiaci gondokkal szembesülnek a munkaadók. Szlovákiában nagyjából a magyar szinttel megegyező az elégedetlenség, Lengyelországban és Romániában valamelyest jobb a helyzet, de ott is tapasztalható negatív trend, és Csehországban még a magyarnál is súlyosabbnak érzik a hiányt a cégek.

A munkaköltségek tekintetében a magyarországi vállalatvezetők idén is a régiós átlaggal megegyező elégedettségről számoltak be. Ez annak is tudható be, hogy az előzőekben leírt régiós szintű munkaerőhiány hatására a béremelkedés is régiós szinten gyorsult fel, így Magyarország relatív helyzete alig változott.

A képzettség, valamint a képzés tekintetében a magyarországi vállalatok elégedettsége némileg elmarad a régiós átlagtól, a munkajog rugalmassága azonban továbbra is jóval kedvezőbb értékelést kap, mint a régió más országaiban.

Munkaköltségek az EU-ban

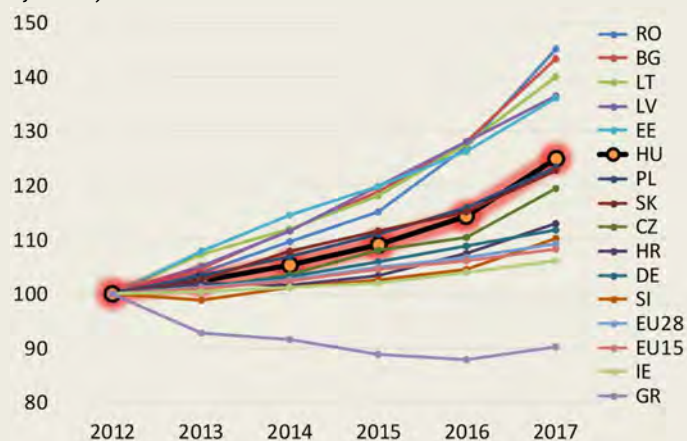
2017, euró/óra, versenyszféra

Forrás: Eurostat (2018.04.11.)

Munkaköltségek indexe

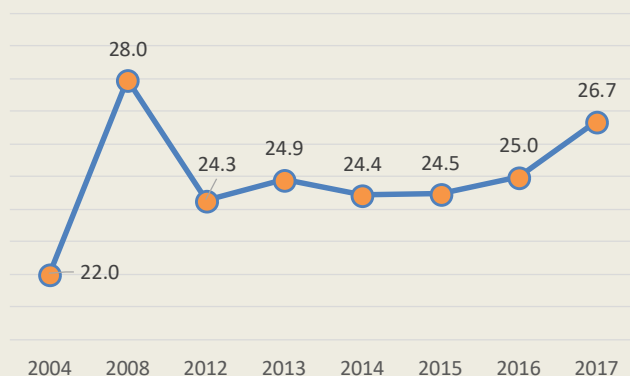
2012=100 (versenyszféra)

Forrás: Eurostat (2018.04.06.)

A magyar és a német munkaköltségek aránya

A magyar munkaköltségek a német költségszint százalékában, versenyszféra

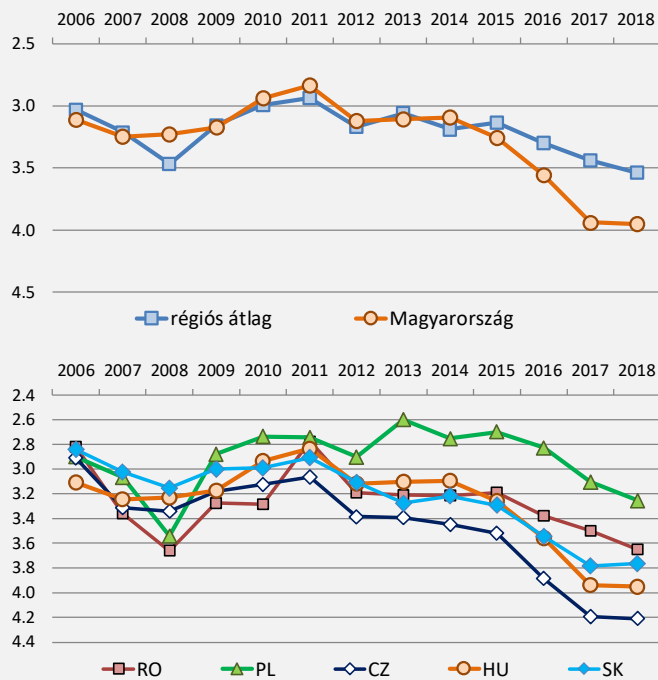
Forrás: Eurostat (2018.04.11.)

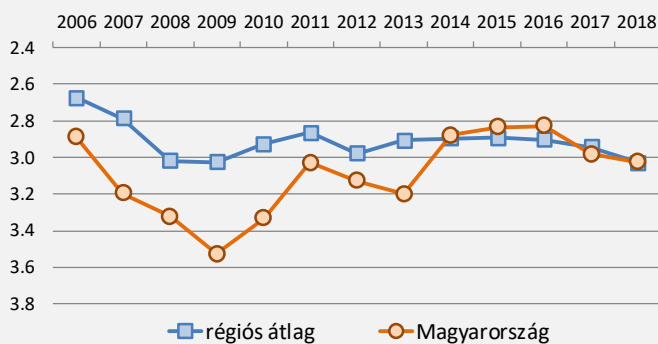
Elégedettség Magyarországon és a régióban

(1 = nagyon elégedett ... 5 = nagyon elégedetlen)

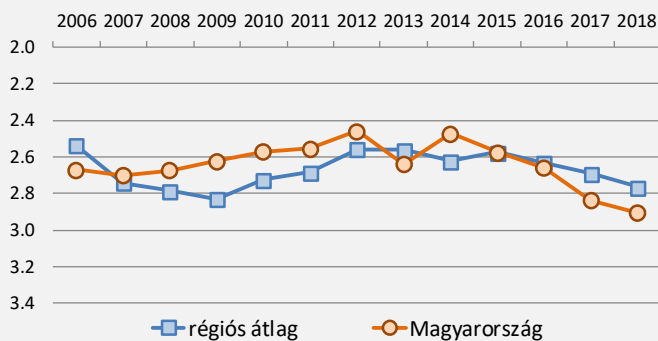
Szakképzett munkaerő rendelkezésre állása

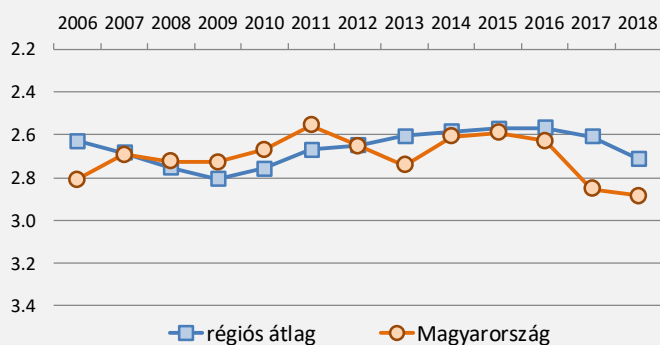
Munkaköltségek

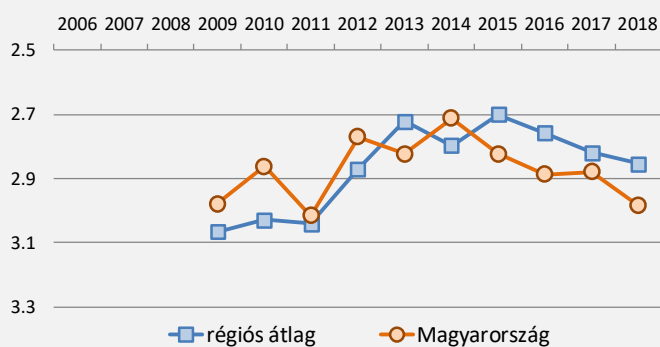
Munkavállalók képzettsége

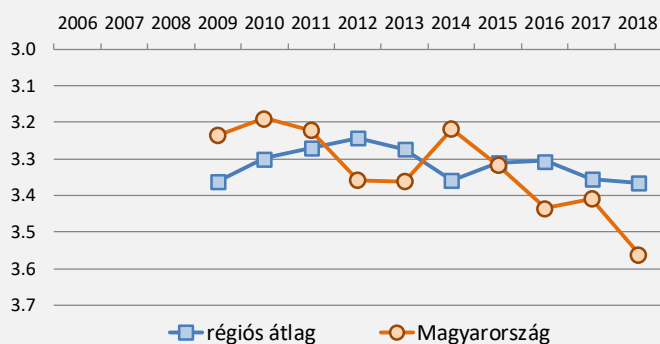
Dolgozók termelékenysége és motiváltsága

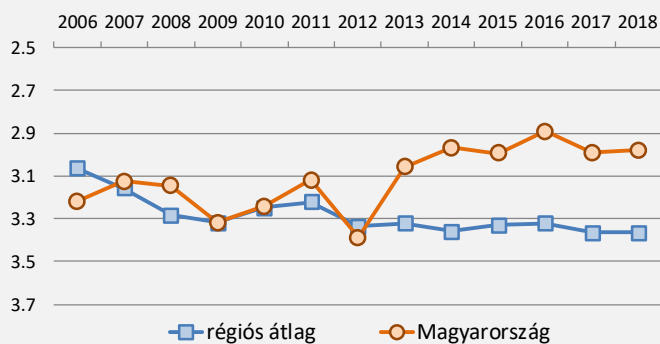
A felsőoktatási rendszer minősége

Szakképzési rendszer minősége

Munkajog rugalmassága

2. Gazdaságpolitikai keretek

Az állam által szabott jogi és szabályozási keretek nagymértékben meghatározzák a vállalatok fejlődési lehetőségeit. Gazdaságpolitikájával az állam nemcsak a rövid távú vállalati eredményességet, hanem a hosszabb távú beruházási döntéseket is befolyásolja.

Felméréseinkben ezért rendszeresen vizsgáljuk a következő tényezők alakulását:

- Közigazgatás
- Adózás – adóteher és adóigazgatási rendszer
- Korruptió és bűnözés
- Gazdaságpolitika kiszámíthatósága
- Jogbiztonság
- Támogatásokhoz való hozzáférés
- Közbeszerzés átláthatósága
- Politikai és szociális stabilitás

Adózás

Kedvező fogadtatást nyert idén az **adópolitika**. A megkérdezett vállalatok pozitívan értékelték a társasági adó- valamint a szociális adó 2017-ben és 2018-ban hatályba lépett csökkentését, az **elégedetten nyilatkozók aránya 35 százalékot ért el**, ezzel most először érte utol az elégedetlenek számát. Ezzel párhuzamosan az adóigazgatási rendszer is kedvezőbb értékelést kapott.

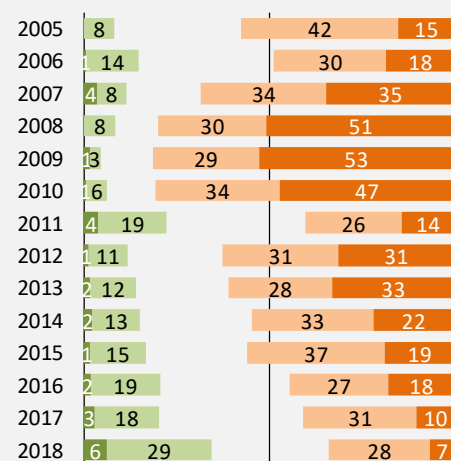
Megjegyzendő azonban, hogy az adózás tekintetében jelentős különbségek tapasztalhatók a vállalatok között: Míg a nagyvállalatok túlnyomó többsége elégedett az adók mértékével, addig a kis és közepes vállalatoknál még mindig inkább az elégedetlenség jellemző.

Fontos adófajták mértéke Magyarországon (százalék)

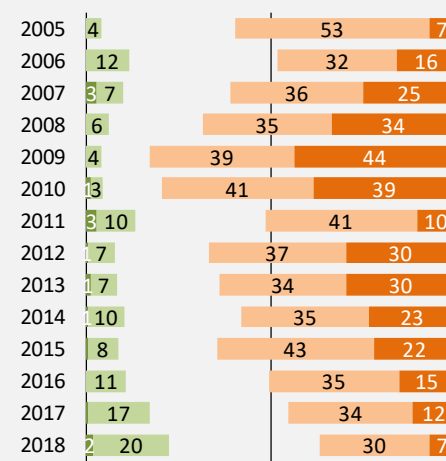
	2015	2016	2017	2018
Társasági adó	19 / 10*	19 / 10*	9	9
Szociális hozzájárulási adó	27	27	22	19,5
Személyi jövedelemadó	16	15	15	15

* 500 millió forintnál nem nagyobb adóalap esetén

Adóterhelés mértéke (→ 3.4)

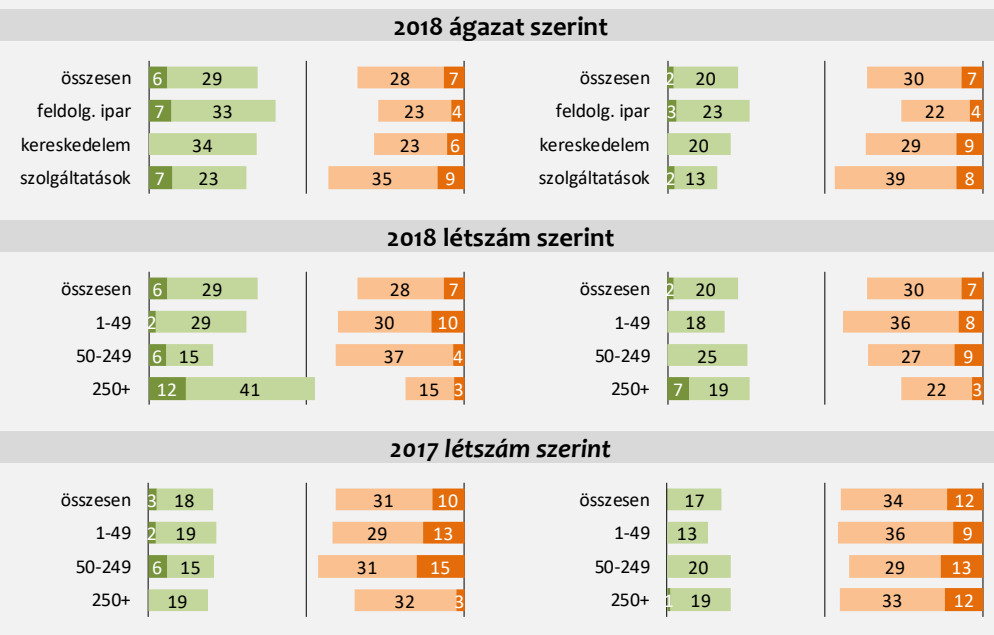

Adórendszer, adóhatóságok (→ 3.3)

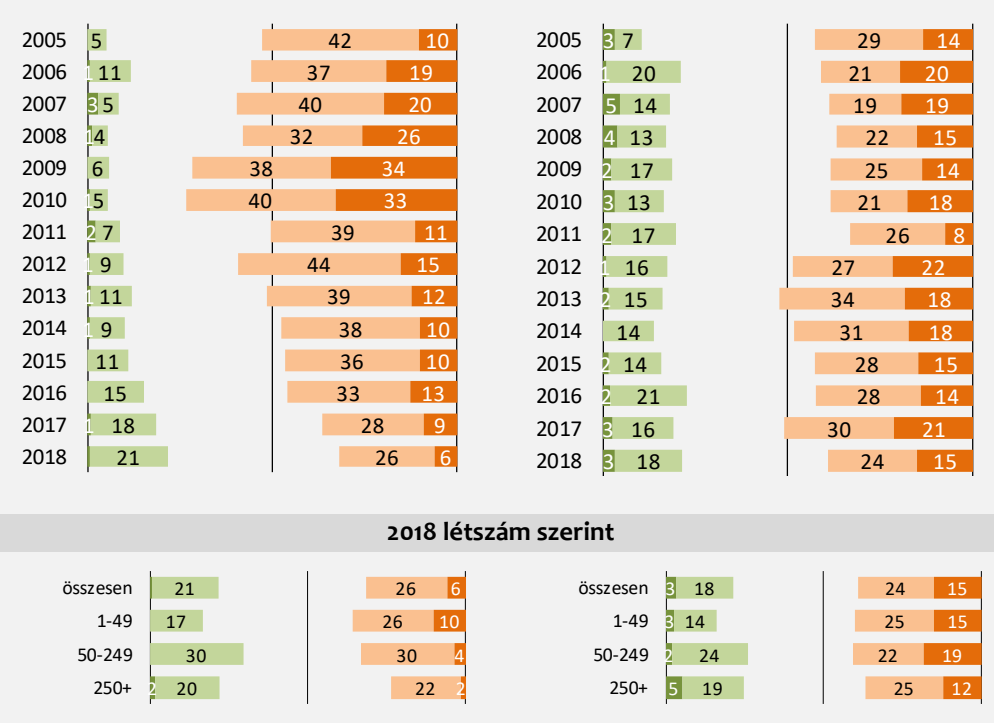
Adóterhelés mértéke (→ 3.4)

Adórendszer, adóhatóságok (→ 3.3)

Hatékony közigazgatás (→ 3.2)

Támogatások elérhetősége (→ 3.5)

Kedvező jelenség, hogy tovább csökkent a közigazgatással szembeni kritika, ma már csak a cégvezetők 35 százaléka elégedetlen vagy nagyon elégedetlen, miközben minden ötödik már elégedetten nyilatkozott. Itt azonban meg kell jegyezni, hogy a felmérés szerint **a kisebb cégeknek nagyobb gondot okoz a bürokrácia**, mint a nagyvállalatoknak. Ezt célszerű figyelembe venni a szabályozási környezet további kialakítása során.

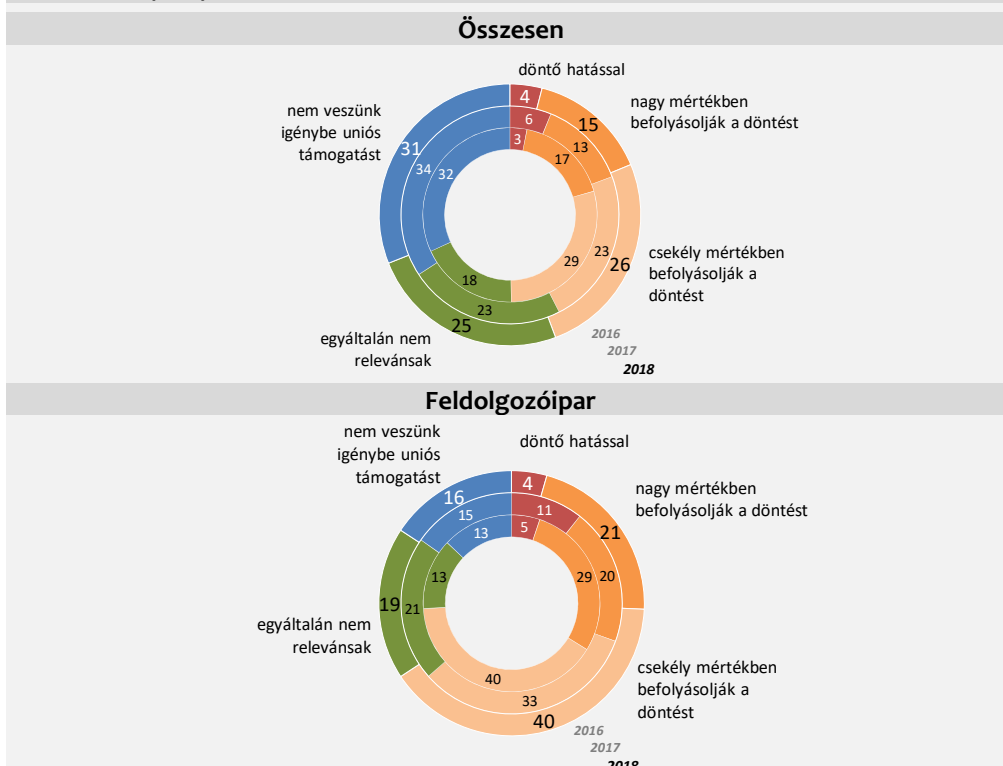
Az **uniós támogatások** 2016-ban bekövetkezett megtorpanása tavaly már nem volt jellemző, ennek köszönhetően a támogatásokhoz való hozzáférést már kevesebb kritika érte, bár még mindig nem optimális a helyzet.

Támogatások

A főleg uniós forrásokból származó támogatások a beruházási döntésekre gyakorolt hatása meglehetősen stabil képet mutat azóta, hogy először feltettük a kérdést 2016-ban. Nagyjából minden ötödik cégnél jelentős szerepe van, további 25 százaléknál kisebb mértékben befolyásolja a beruházási döntéseket, a cégek felénél viszont nem téma az uniós vagy állami támogatás.

A **feldolgozóipar** azonban eltér az átlagtól: ott (2018-ban) minden negyedik vállalat számára igenis fontos a támogatás, és további 40 százalék számára legalábbis kisebb mértékben befolyásolja a beruházási döntést, azaz a támogatási források kisebb-nagyobb mértékben a befektetések két harmadát befolyásolják.

Milyen hatással vannak az EU-alapokból nyújtott támogatások az Ön beruházási döntéseire? (→ 2)

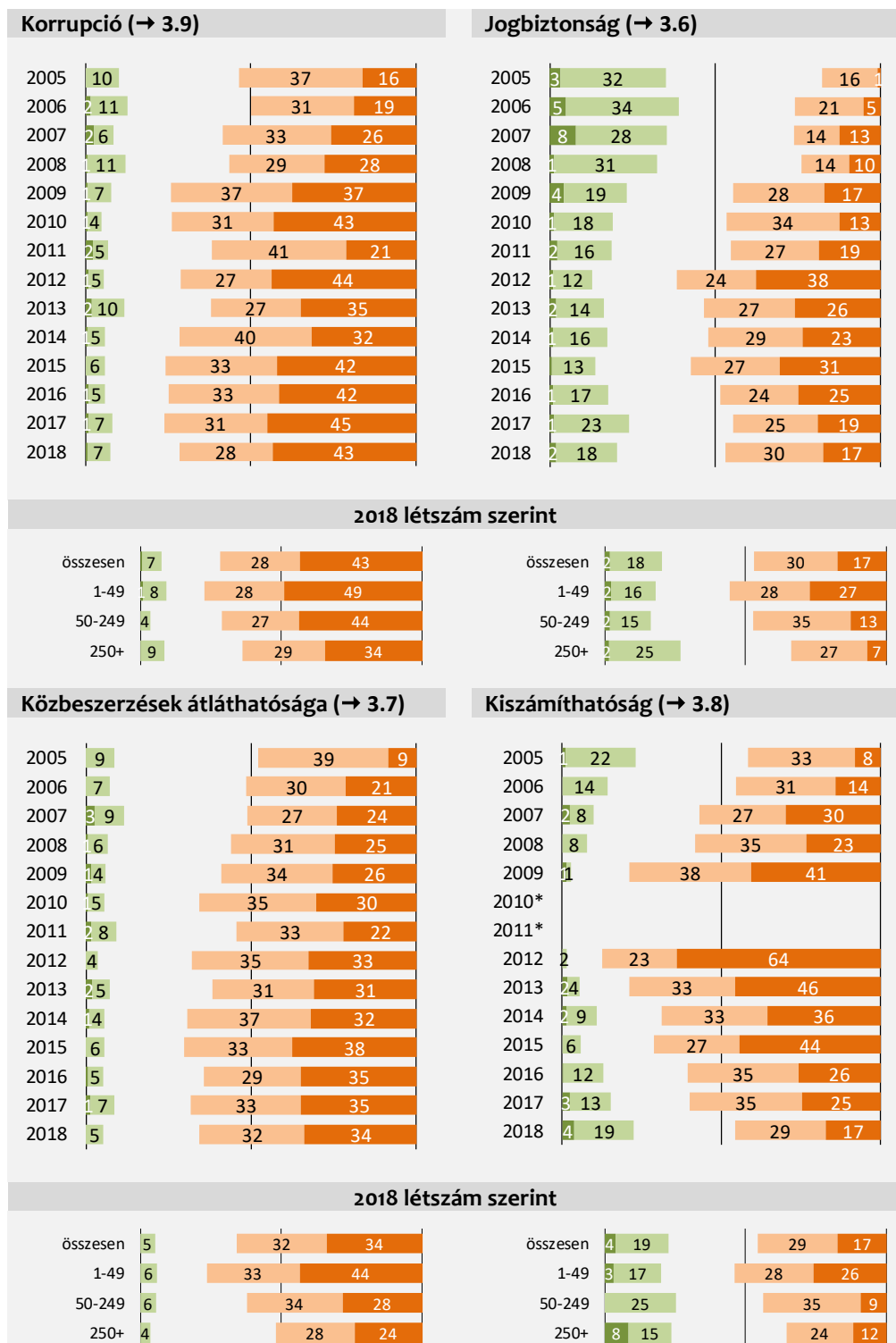

Jogbiztonság, korrupció, kiszámíthatóság, átláthatóság

A jogbiztonság, a korrupció elleni fellépés, a gazdaságpolitika kiszámíthatósága valamint a közbeszerzések átláthatósága régóta meglehetősen negatív értékeléseket kaptak a vállalatvezetőktől. A kiszámíthatóság kivételével ezekben a kérdésekben sajnos az idei felmérésben sem tapasztaltunk érdemi javulást. A korrupció visszaszorításával továbbra is a válaszadók több mint 70 százaléka elégedetlen, a közbeszerzések tekintetében két

harmados az arány, a jogbiztonság tekintetében pedig majdnem minden második cégvezető elégedetlen.

Ráadásul e kérdésekben – az adózással kapcsolatosan elmondottakhoz hasonlóan – a kis és közepes vállalatok körében jóval nagyobb az elégedetlenség mint a nagyvállalatoknál. Ezeken a területeken ezért további erőfeszítések szükségesek egy vállalkozás- és beruházásbarát környezet felé.

Közbeszerezések átláthatósága (→ 3.7)

Év	9	39	9
2005	9	39	9
2006	7	30	21
2007	3	27	24
2008	6	31	25
2009	14	34	26
2010	5	35	30
2011	8	33	22
2012	4	35	33
2013	5	31	31
2014	4	37	32
2015	6	33	38
2016	5	29	35
2017	7	33	35
2018	5	32	34

Kiszámíthatóság (→ 3.8)

Év	1	22	33	8
2005	1	22	33	8
2006	14	14	31	14
2007	2	8	27	30
2008	8	35	23	
2009	1	38	41	
2010*				
2011*				
2012	2	23	64	
2013	24	33	46	
2014	2	9	33	36
2015	6	27	44	
2016	12	35	26	
2017	3	13	35	25
2018	4	19	29	17

2018 létszám szerint

Összesen	5	32	34
összesen	5	32	34
1-49	6	33	44
50-249	6	34	28
250+	4	28	24

Összesen	4	19	29
összesen	4	19	29
1-49	3	17	28
50-249	25	35	9
250+	8	15	24

* 2010-2011-ben szerkesztési hiba miatt ez a kérdés nem szerepelt a felmérésben.

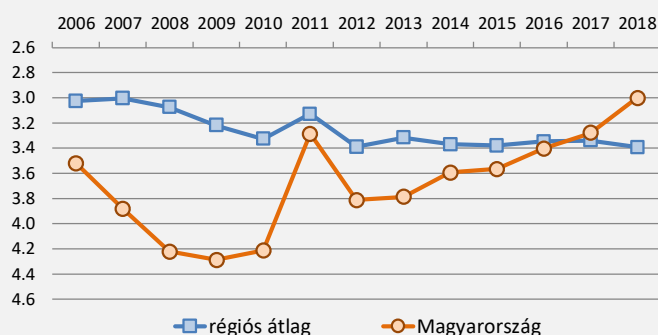
Régiós kitekintés

A gazdaságpolitikai keretek tekintetében számos kérdésben javulást mutattak a magyarországi felmérés eredményei a régiós átlaghoz képest. Egyes kérdésekben csökkent az eddigi lemaradás, más kérdésekben pedig az átlag fölé emelkedtek a magyar mutatók. Utóbbi különösen az adózás, a közigazgatás, valamint a kiszámíthatóság terén látható. Ugyanakkor maradtak olyan területek, ahol a hazai eredmények továbbra is jócskán elmaradnak a régió többi országában mért elégedettségi mutatóktól, ide tartozik pl. a közbeszerzések átláthatósága, valamint a korrupció.

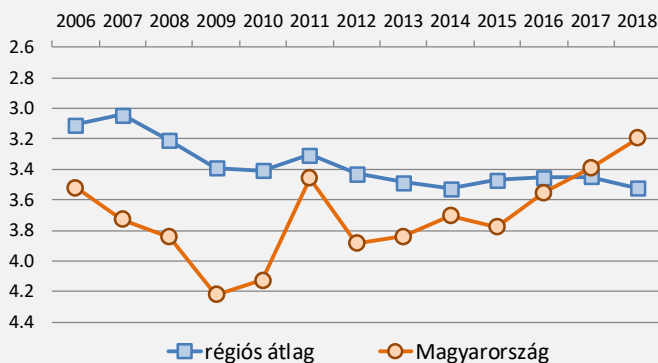
Elégedettség Magyarországon és a régióban

Átlagértékek (1 = nagyon elégedett ... 5 = nagyon elégedetlen)

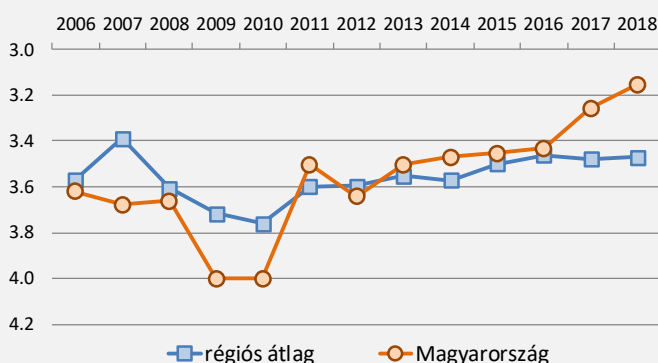
Adóterhelés mértéke

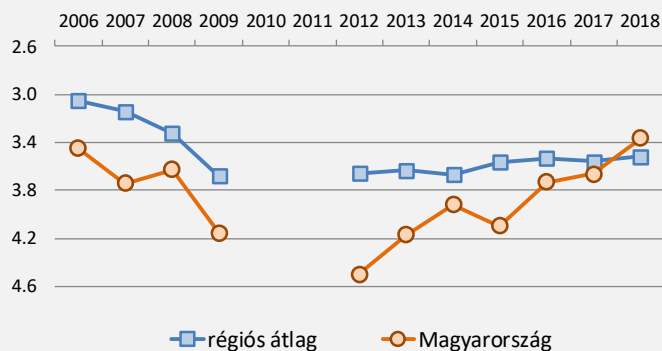
Adóigazgatási rendszer

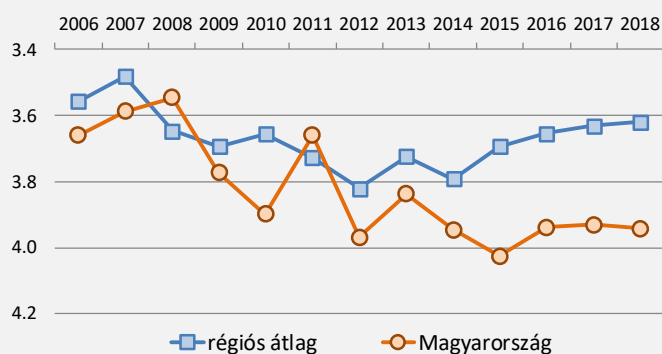
Közigazgatás

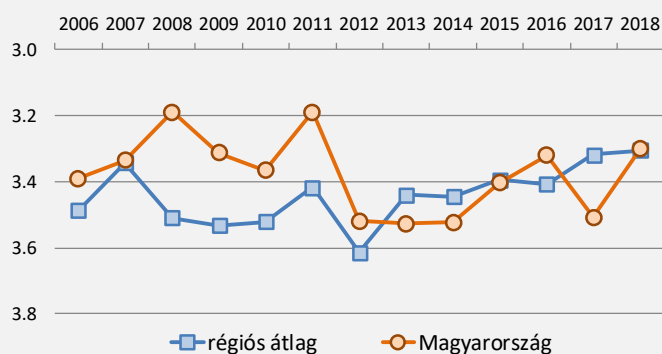
Kiszámíthatóság

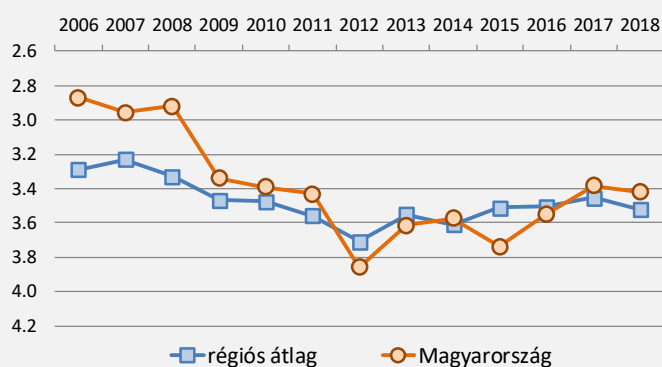
Közbeszerzések átláthatósága

Hozzáférés támogatásokhoz

Jogbiztonság

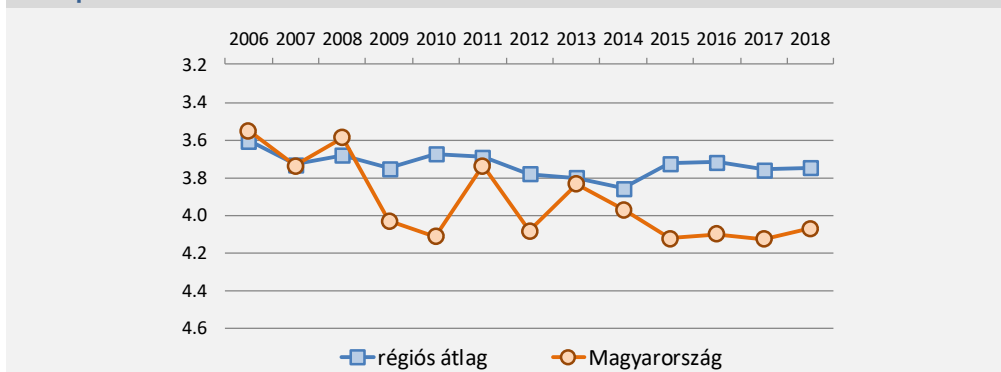

„Korrupció-érzékelési Index” (CPI)

A régió országainak helyezése a Transparency International korrupció-érzékelési rangsorában (1. = legkevésbé korrup)

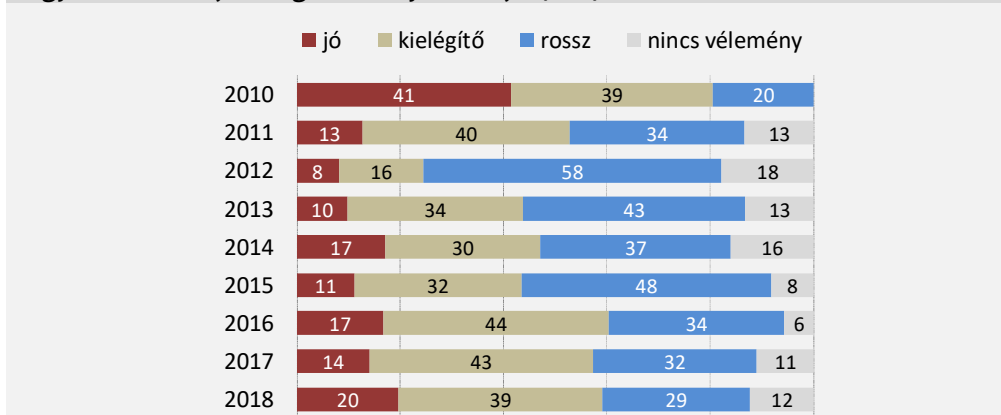
Korrupció

Politikai-társadalmi környezet

A kormány munkáját az idei felmérésben a megkérdezettek 20 százaléka jónak értékelte, míg a „rossz” válaszok aránya 29 százalékra csökkent. A két adat egyenlege a legkedvezőbb 2011 óta, ennél jobb minősítést csak a 2010 elején hivatalban lévő válságkormány kapott.

Hogyan értékeli a jelenlegi kormány munkáját (→ 6)

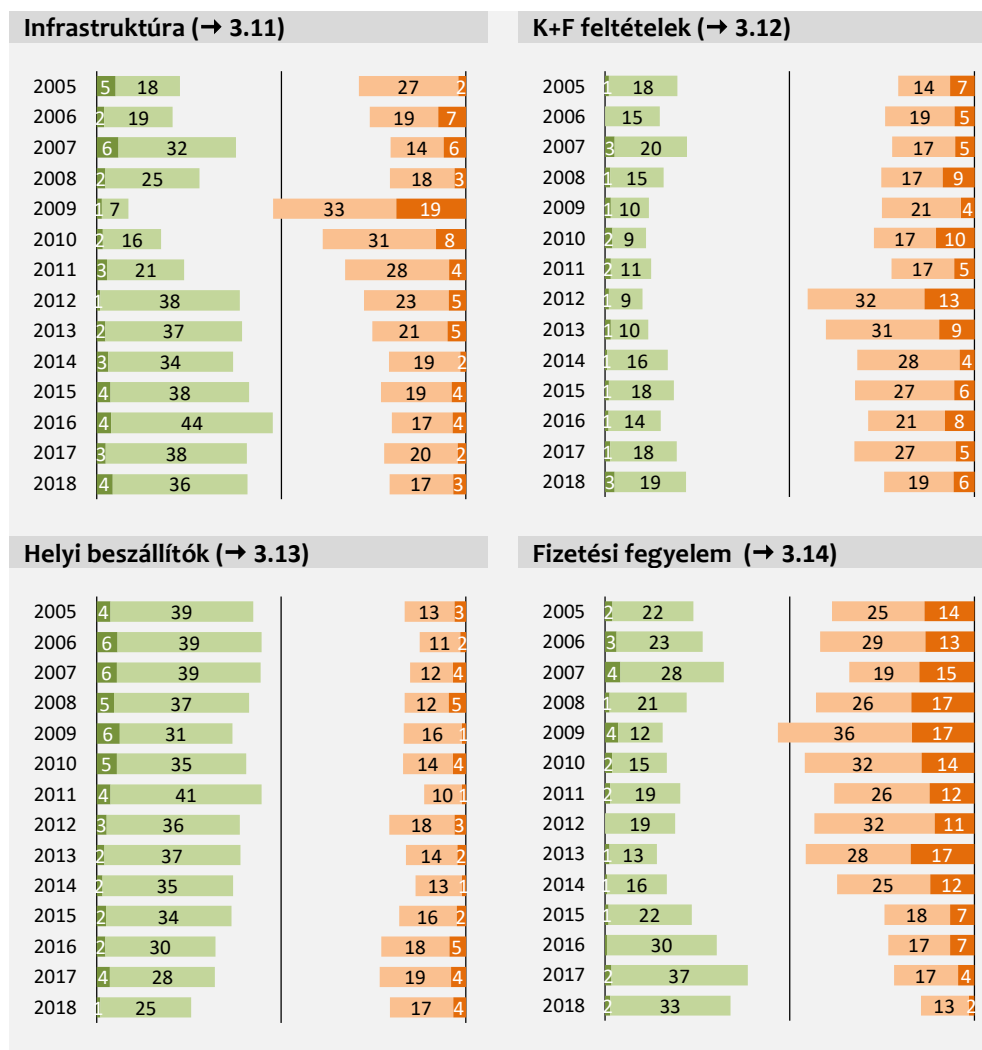

3. Piaci / operatív működési környezet

A vállalatok sikeres működéséhez a képzett és motivált munkaerő valamint egy beruházásbarát gazdaságpolitikai keret mellett szükség van a fő tevékenységben közreműködő partnerekre és a megfelelő infrastruktúrára is.

E téren a magyarországi vállalatvezetők idén ismét elégedetten nyilatkoztak a felmérésben, sőt, a tavalyinál is valamivel jobb értékeléseket adtak. Ennek köszönhetően régiós összevetésben is továbbra is jó helyen szerepel az ország.

Kivételt képez a helyi beszállítói háttér. Ezen a területen ugyan még mindig több az elégedetten nyilatkozók száma, mint az elégedetleneké, da az utóbbi években a felmérés szerint a hazai beszállítók nem tudtak kellően lépést tartani a változó igényekkel.

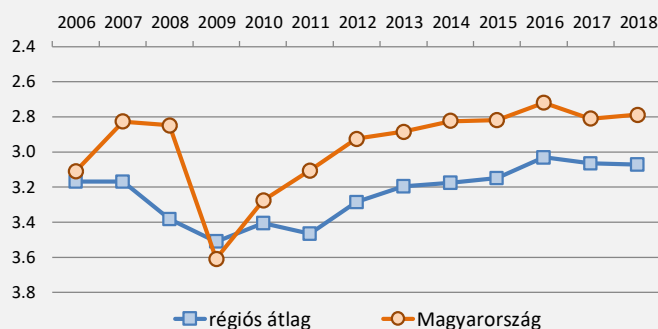

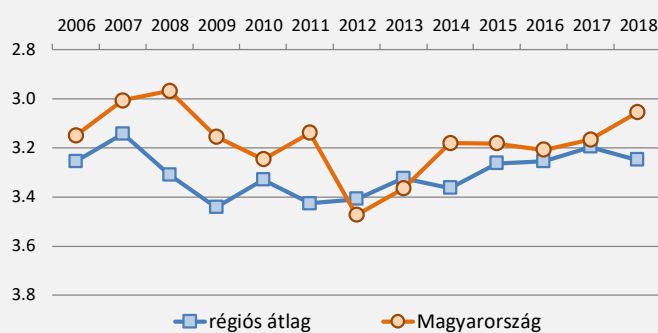
Elégedettség Magyarországon és a régióban

Átlagértékek (1 = nagyon elégedett ... 5 = nagyon elégedetlen)

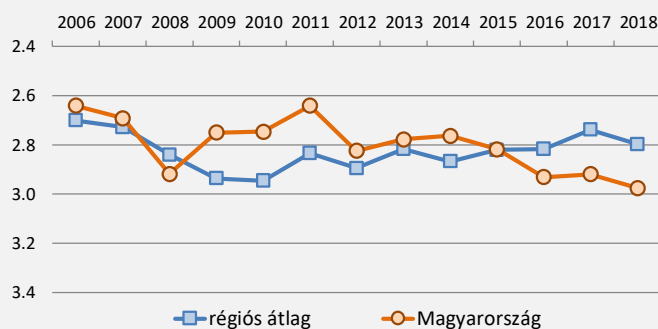
Infrastruktúra

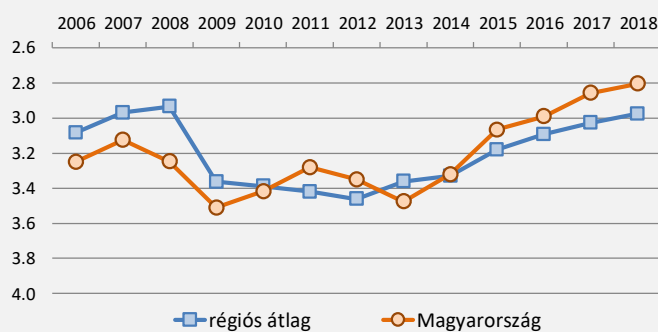
K+F

Helyi beszállítók

Fizetési fegyelem

4. Euró és Európa

Magyarország igen nyitott gazdaság, külkereskedelmének, valamint az országba érkezett működőtőke-beruházások mintegy három negyede pedig az Európai unióhoz köthető. A gazdasági szereplők számára ezért egyértelműek az uniós tagság nyújtotta előnyök:

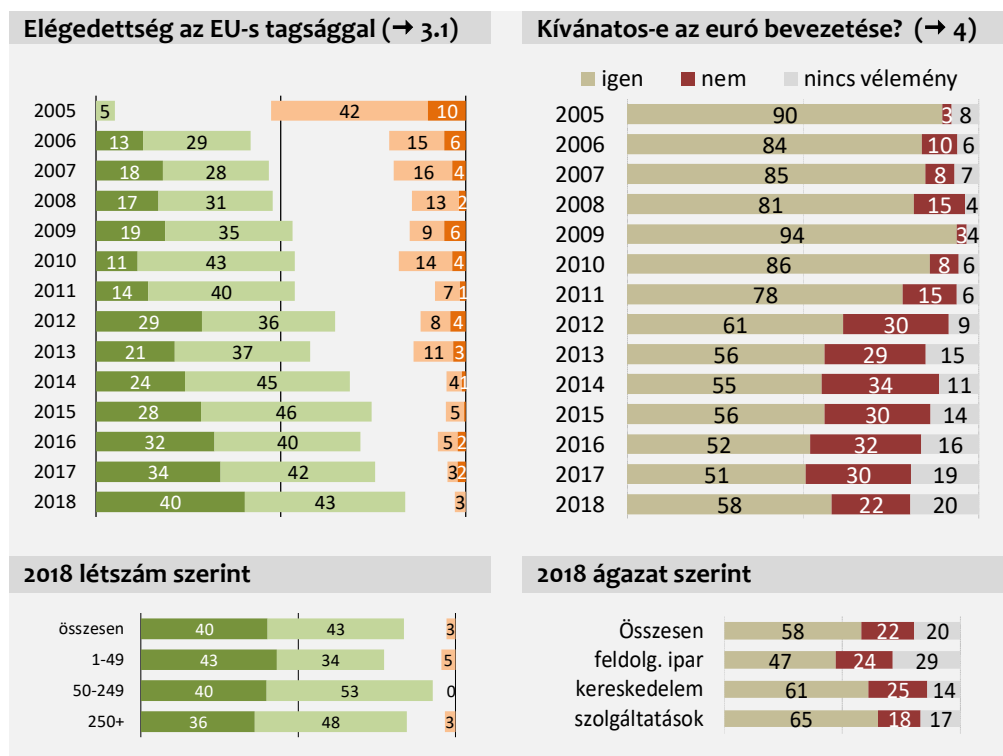
- korlátlan hozzáférés a közösség 500 millió fős belső piacához,
- az Unió strukturális és kohéziós alapjaiból Magyarországra áramló támogatások magas volumene,
- a tagságból eredő pótlólagos jogbiztonság.

Igen magas elkötelezettség az Európai Unió tagság mellett

Az európai uniós tagsággal kapcsolatosan rekordszintű támogatást jeleztek a felmérés résztvevői: **A válaszadók 83 százaléka számára pozitív az uniós tagság**, már alig akadt, aki negatívan értékelte volna.

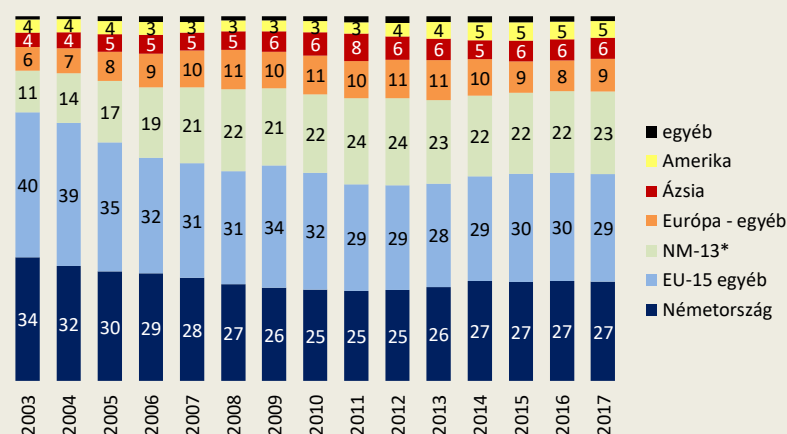
Nőtt az euró bevezetését támogatók aránya

Az euróval kapcsolatos hozzáállás tekintetében idén megfordult az előző öt év tendenciája: Újra emelkedett az euró bevezetése mellett voksolók aránya. Figyelemre méltó, hogy kivételt képez a feldolgozóipar, ahol tovább csökkent a közös valuta iránti érdeklődés, a kereskedelmi (zömében nagy- és külkereskedelmi) cégek körében valamint a szolgáltatási szektorban viszont érezhetően erősödött a támogatottság.

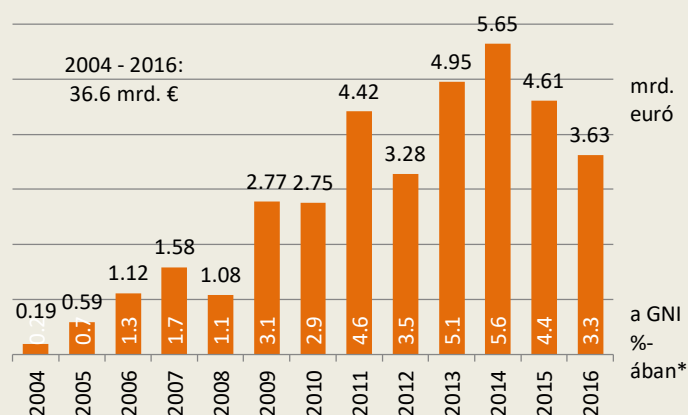
A magyar kivitel földrajzi szerkezete

részesedés százalékban

* NM-13: 2004 óta csatlakozott EU-tagállamok. Forrás: KSH, saját számítások

Magyarország költségvetési egyenlege az Európai Unióval**

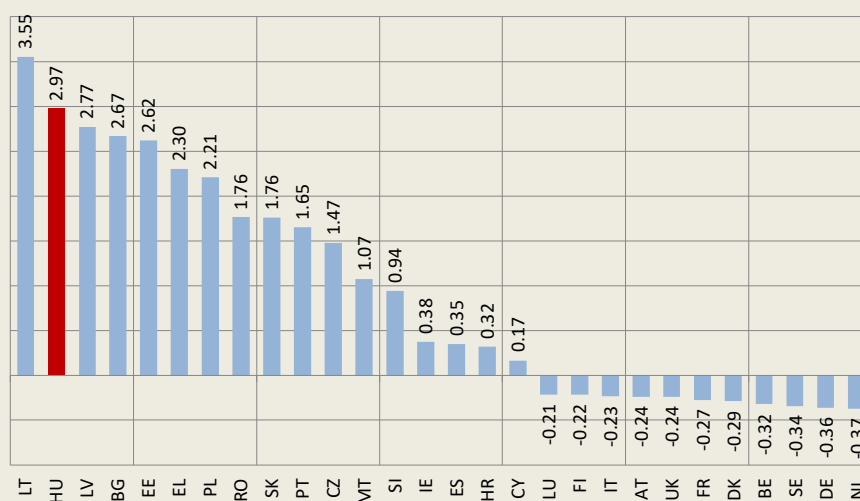
* GNI: bruttó nemzeti jövedelem (gross national income)

** Operating budgetary balance

Forrás: Európai Bizottság – Financial Report 2016

Költségvetési egyenleg az Európai Unióval szemben 2004–2016 *

a GNI százalékában (időszak átlaga)

* Operating budgetary balance. GNI: Gross National Income

Forrás: Európai Bizottság, Financial Report 2016

IV. Befektetési alternatívák

1. Magyarország melletti elkötelezettség

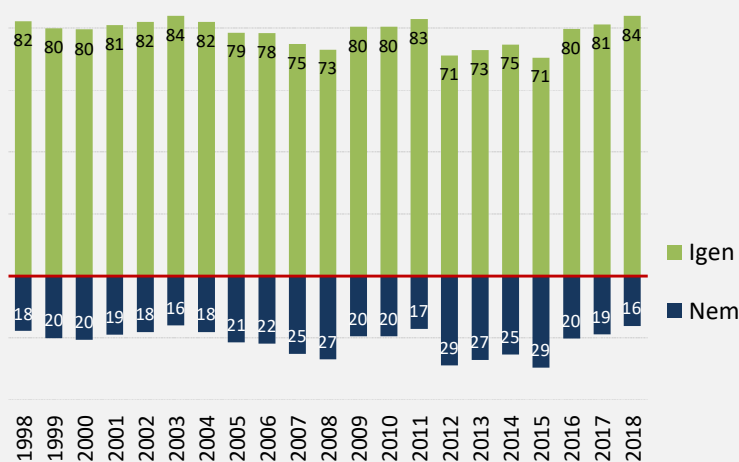
Felméréseinkben már több mint 20 éve rendszeresen feltesszük azt a kérdést, hogy a mai helyzetben ismét Magyarországon eszközölne beruházást, vagy most más helyszínt preferálna az adott vállalat. A kérdés azért érdekes, mert mérlegelést követel a válaszadótól: Mindent összevetve, a Magyarországon található feltételrendszer hogyan viszonyul a más, alternatív helyszíneken várható működési környezethez.

Az elmúlt két évtizedben az ismét Magyarország mellett érvelők aránya 71 és 84 százalék között ingadozott. **Az idei felmérésben három százalékponttal, 84 százalékra emelkedett az érték** – ezt korábban csak egyszer, 2003-ban sikerült elérni.

Fontos megjegyezni, hogy a kérdés úgy szól, hogy „Ma ismét Magyarországot választaná befektetési célországként?”. A nemleges válaszokból tehát nem következtethető automatikusan, hogy az adott befektető jelen pillanatban készülné elhagyni az országot, hanem csupán annyi, hogy a mai körülmények között más helyszínt keresne.

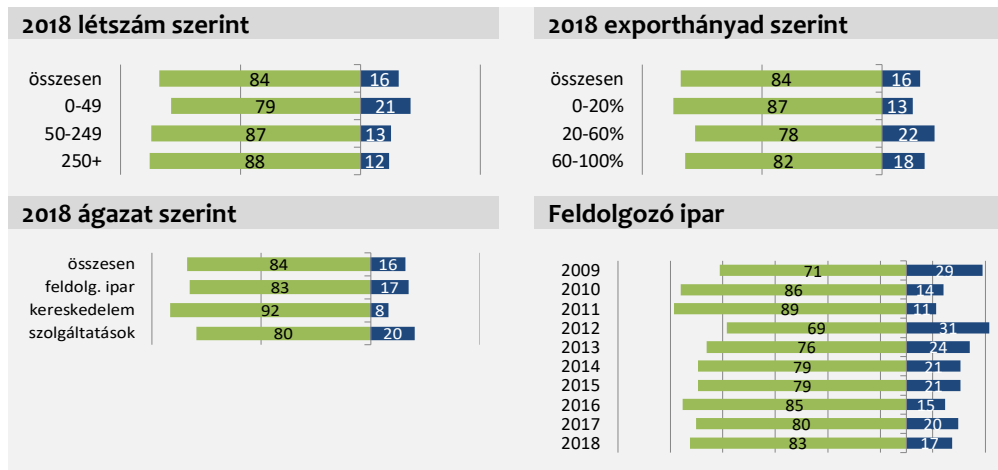
Ma ismét Magyarországot választaná befektetési célországként? (→ 5)

százalék

Az egyes ágazatok között a korábbi évekhez hasonló különbségek mutatkoznak, az emelkedő tendencia azonban mindegyikre érvényes.

A kereskedelemben meglepően magasnak tűnhet az elkötelezettség, de itt újra utalni kell arra, hogy a felmérésben a „kereskedelem” kategóriát túlnyomóan a külkereskedelmi ágazat szereplői alkotják, amelyek külföldi gyártók termékeinek magyarországi forgalmazásával foglalkoznak. Ebben a szegmensben pedig a jelenlegi, kedvező gazdasági helyzet (azaz kereslet) magyarázza meg a derűlátó hangulatot.

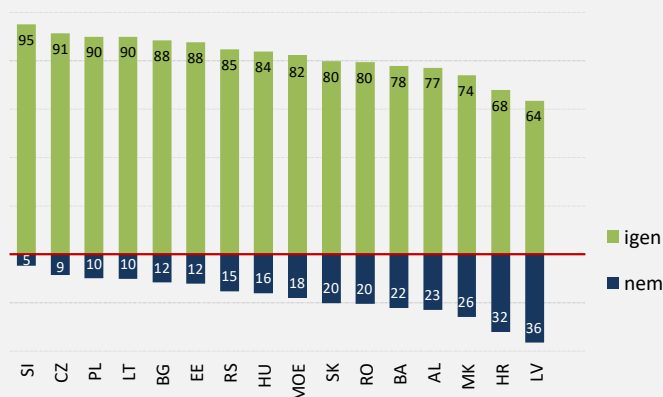

Régiós kitekintés

A Magyarországon a korábbi években mért mintegy 80 százalékos elkötelezettség régiós összevetésben nem tűnik kiemelkedőnek: Több országban is 90 százalék fölötti elkötelezettségi mutatót mértünk, különösen Szlovéniában, de Csehországban, Lengyelországban vagy Lettországon is igen magas a arány. Mindazonáltal az idei magyarországi eredmény most először jobb a régiós átlagnál.

Ma ismét jelenlegi országát választaná befektetési célszázként?

százalék

Forrás: AHK-Konjunktúrafelmérés Közép- és Kelet-Európa, 2018

2. Magyarország külső megítélése

A magyarországi felmérés eredményei az itt működő vállalatok vezetőinek véleményét tükrözik, amitől természetesen eltérhet a régió más országaiban működő cégek értékelése Magyarországról.

Az elmúlt években jellemző volt, hogy a régióban megkérdezett menedzserek leginkább a saját országot tekintették a legvonzóbb helyszínnek. Magyarország e tekintetben eddig kivétel volt, idén viszont először az első helyre tették a hazai befektetési környezetet.

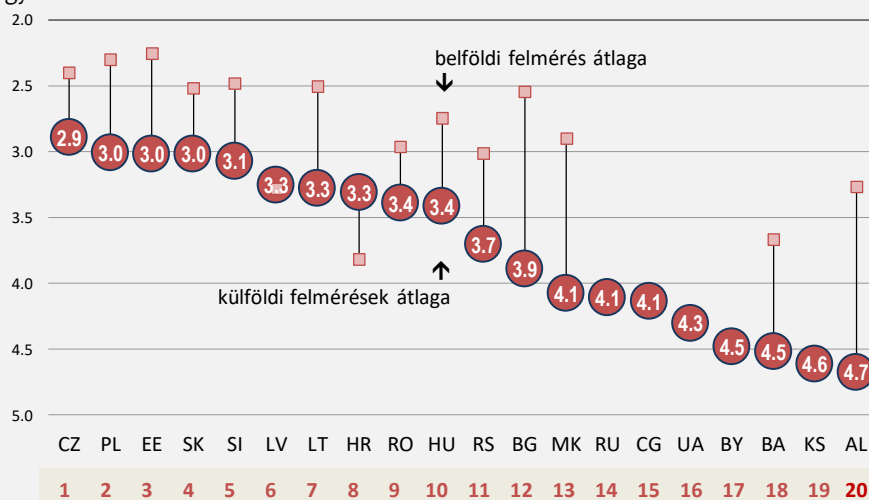
Ezt azonban megtették a 15 vizsgált országból 9 más országban is. Ez az egyik oldalon megerősíti az „Ismét ide hozná beruházását?” kérdésre adott igenlő válaszok magas arányát. Másrészt pedig azt is jelzi, hogy az egy országon belül alkotott kép nem feltétlenül egyezik meg a kívülről kínálózó képpel.

A 15 országban végzett nemzetközi felmérés szerint ismét Csehország lett a legvonzóbb befektetési helyszín, ezt követi Lengyelország és Észtország. Magyarország mutatója nem változott, a 20 országot tartalmazó rangsorban idén a 10. helyen szerepelt.

Megjegyzendő, hogy több esetben az egyes országok megítélése csak minimális, statisztikailag alig szignifikáns különbségeket mutat. Így pl. Lengyelország, Észtország és Szlovákia mutatója gyakorlatilag megegyező értéket vett fel, ugyanez vonatkozik pl. Romániára és Magyarországra, vagy a Lettországra, Litvániára és Horvátországra is. Ebből azt a következtetést lehet levonni, hogy igen hasonlóak a térségben található befektetési feltételek, ezért konkrét beruházási döntések esetében akár kismértékű különbségek is bírhatnak perdöntő hatással.

Az adott ország értékelése, mint befektetési célpont - 2018 (→ 7)

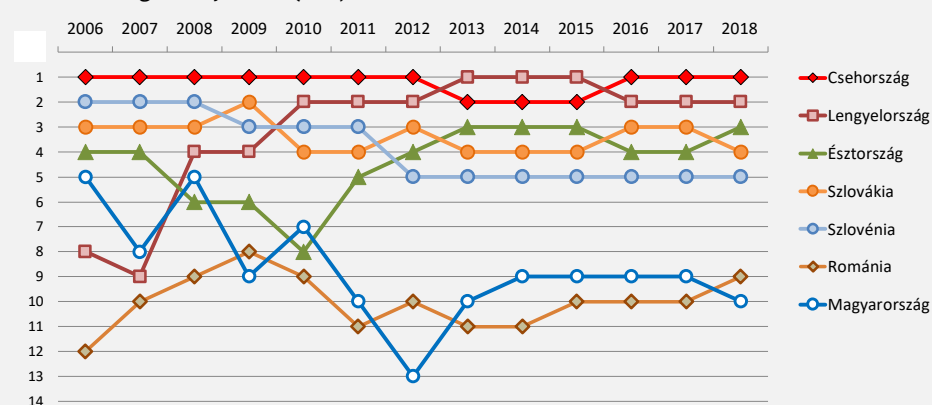
1 = nagyon vonzó 6 = nem vonzó

Forrás: AHK-Konjunktúrafelmérés Közép- és Kelet-Európa 2018.

Vonzerő mint befektetési célország (→ 7)

kiemelt országok helyezései (→ 7)

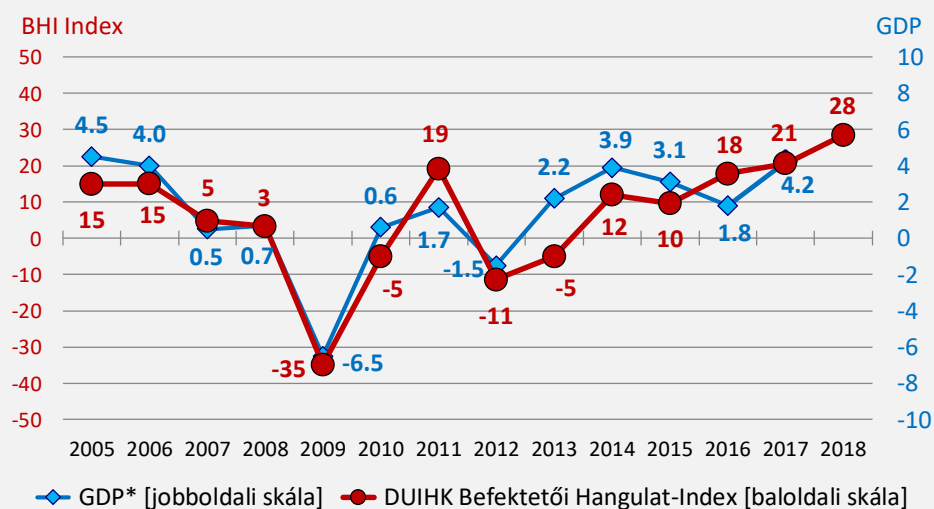
Forrás: AHK-Konjunktúrafelmérés Közép- és Kelet-Európa 2018.

V. DUIHK Befektetői Hangulat-Index

Az eddigi legmagasabb értéket vette fel az index

A felmérésünk eredményeiből számított Befektetői Hangulat-Index az elmúlt években meglehetősen megbízhatóan előrejelezte az adott év nemzetgazdasági teljesítményét. Az index tavalyi emelkedése irányban és mértékben is pontosan leképezte a bruttó hazai termék alakulását. Az idei felmérésben az index értéke (egy -100 és +100 közötti tartományban) ismét nőtt, a tavalyi 21 pontról 28 pontra. Ez 2005 óta a legmagasabb érték. Figyelembe véve más makrogazdasági tényezőket is, ennek alapján az idei évre egy 4 százalékos fölötti gazdasági növekedést várunk, amely – kedvező külgazdasági feltételek esetén – közel lehet az 5 százalékhoz is.

A DUIHK Befektetői Hangulat Indexe (BHI) és a magyar GDP alakulása *

* GDP: volumenváltozás az előző évhez, százalékban.

Forrás: DUIHK, KSH

Függelék:

A felmérés részletes eredményei

	1.1 Hogyan vélekedik Magyarország jelenlegi gazdasági helyzetéről?			1.2 Hogyan vélekedik a magyar gazdaság idei kilátásairól az előző évhez képest?		
	jó	kielégítő	rossz	javul	változatlan	rosszabb
2005	21	64	15	24	57	19
2006	13	68	19	19	57	24
2007	5	58	37	14	36	50
2008	1	42	57	19	45	36
2009	1	16	83	1	10	89
2010	3	34	63	16	56	28
2011	2	54	44	49	39	13
2012	2	30	68	10	36	55
2013	4	39	57	22	45	33
2014	11	49	39	35	52	13
2015	20	56	24	32	47	21
2016	31	54	15	34	51	15
2017	37	54	10	35	54	10
2018	60	36	5	43	51	6
Régiós átlag 2018	37	43	19	39	49	12

	1.3 Hogyan vélekedik saját ágazatának jelenlegi helyzetéről?			1.4 Hogyan alakul ágazatának helyzete idén, az előző évhez képest?		
	jó	kielégítő	rossz	javul	változatlan	rosszabb
2005				26	53	21
2006				27	48	25
2007				23	46	30
2008				22	51	27
2009				1	24	75
2010				21	55	23
2011				46	40	14
2012				9	47	43
2013	15	40	45	11	57	32
2014	25	43	32	30	54	16
2015	26	50	24	30	52	18
2016	33	49	18	31	53	16
2017	46	42	11	35	56	9
2018	63	31	6	49	45	6
Régiós átlag 2018	44	44	12	42	48	10

	1.5 Hogyan vélekedik saját vállalatának jelenlegi üzleti helyzetéről?			1.6 Hogyan alakul saját vállalatának üzleti helyzete idén az előző évhez képest?		
	jó	kielégítő	rossz	javul	változatlan	rosszabb
2005	48	45	7	43	47	10
2006	44	45	11	45	43	12
2007	34	56	10	43	37	20
2008	36	52	12	37	50	13
2009	16	52	32	9	39	52
2010	20	53	27	35	44	21
2011	36	48	16	53	36	11
2012	31	52	17	24	49	27
2013	31	48	22	24	54	22
2014	43	42	15	42	44	13
2015	45	43	12	38	49	13
2016	52	41	7	42	48	10
2017	55	38	7	46	48	6
2018	60	36	4	54	40	5
Régiós átlag 2018	56	38	6	58	37	5

	1.7 Hogyan alakul vállalatának idei árbevétele az előző évhez képest?			1.8 Hogyan alakul vállalatának idei export-árbevétele az előző évhez képest?		
	nő	változatlan	csökken	nő	változatlan	csökken
2005	61	27	12			
2006	69	23	9			
2007	61	26	13			
2008	62	25	13	39	58	3
2009	11	34	55	11	53	36
2010	39	40	21	24	65	12
2011	58	32	10	40	53	7
2012	31	45	24	27	61	11
2013	37	37	26	22	63	15
2014	55	32	13	41	55	4
2015	51	33	16	38	51	11
2016	56	35	10	41	52	7
2017	61	33	6	40	54	6
2018	70	24	6	42	53	5
Régiós átlag 2018	66	27	6	45	51	4

	1.9 Hogyan változik vállalatának létszáma idén az előző évhez képest?			1.10 Hogyan alakulnak vállalatának idei beruházási kiadásai az előző évhez képest?		
	nő	változatlan	csökken	nő	változatlan	csökken
2005*	37	49	14	32	44	24
2006*	39	43	17	37	37	26
2007*	41	44	15	41	28	31
2008	39	48	13	28	48	24
2009	7	51	42	15	31	53
2010	21	55	24	19	46	35
2011	39	44	16	36	46	19
2012	26	53	20	24	46	30
2013	20	58	22	24	47	29
2014	29	56	15	27	50	22
2015	35	52	13	31	44	24
2016	43	43	14	38	48	15
2017	45	45	11	40	42	19
2018	53	37	9	43	46	11
Régiós átlag 2018	48	46	6	47	44	9

* a beruházásokra vonatkozó kérdés esetén 2005-2007: 100%-ból hiányzó rész = „nem tervezünk beruházást”

1.11 Várhatóan hány százalékkal emelkednek vállalatának bérköltségei az idei évben?

	medián	számtani átlag*	tájékoztató adat: átlag-bruttókereset változása**
2012	5,0%	6,6%	7,2%
2013	5,0%	6,9%	3,6%
2014	4,0%	4,4%	4,3%
2015	4,0%	4,3%	3,9%
2016	5,0%	4,9%	5,4%
2017	7,0%	7,8%	11,6%
2018	8,0%	8,3%	::
Régiós átlag 2018	9,0%		

* Az alsó és felső öt százaléknyi szélsőséges értéktől megtisztítva. ** versenyszféra. Forrás: KSH.

2. Milyen hatással vannak az EU-alapokból nyújtott támogatások az Ön beruházási döntéseire?

	2015	2016	2017	2018
Döntő hatással	7	3	6	4
Nagy mértékben befolyásolják a döntést	16	17	13	15
Csekély mértékben befolyásolják a döntést	29	29	23	26
Egyáltalán nem relevánsak	20	18	23	25
Nem veszünk igénybe uniós támogatást	28	32	34	31

3. Mennyire elégedett az adott tényezőkkel?

1 = nagyon elégedett ... 5 = nagyon elégedetlen

3.1 A válaszok eloszlása – 2018 (százalékban)

	1	2	3	4	5
Gazdaságpolitikai tényezők					
3.1 EU-tagság	40	43	13	3	0
3.2 Közigazgatási rendszer	0	21	47	26	6
3.3 Adórendszer és -igazgatás	2	20	41	30	7
3.4 Adóterhek	6	29	32	28	7
3.5 Állami és EU-támogatások hozzáférhetősége	3	18	39	24	15
3.6 Jogbiztonság	2	18	33	30	17
3.7 A közbeszerzési pályázatok átláthatósága	0	5	29	32	34
3.8 A gazdaságpolitika kiszámíthatósága	4	19	32	29	17
3.9 Korrupció és bűnözés elleni fellépés	0	7	21	28	43
3.10 Politikai stabilitás	6	23	31	25	16
Működési környezet					
3.11 Infrastruktúra (közlek., kommunikáció, energia)	4	36	38	17	3
3.12 A K+F feltételrendszere	3	19	54	19	6
3.13 Helyi beszállítók és azok minősége	1	25	54	17	4
3.14 Fizetési fegyelem	2	33	52	13	2
Munkaerő-piaci tényezők					
3.15 Munkaköltségek	1	27	43	25	3
3.16 A dolgozók termelékenység és motiváltsága	3	32	41	21	3
3.17 A munkavállalók képzettsége	4	31	40	21	4
3.18 A felsőoktatás minősége	2	33	37	25	5
3.19 A szakképzés minősége	1	10	36	40	14
3.20 A munkajog rugalmassága	4	25	48	20	5
3.21 A szakképzett munkaerő rendelkezésre állása	0	6	22	44	29

3.2 Elégedettség – átlagértékek 2005-2018 *

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Gazdaságpolitikai tényezők	3,34	3,32	3,47	3,53	3,73	3,69	3,32	3,73	3,62	3,54	3,58	3,44	3,39	3,25
3.1 EU-tagság	::	2,72	2,58	2,52	2,49	2,57	2,42	2,23	2,38	2,14	2,03	2,06	1,98	1,79
3.2 Közigazgatási rendszer	3,58	3,62	3,68	3,77	4,00	4,00	3,50	3,64	3,50	3,47	3,45	3,43	3,26	3,15
3.3 Adórendszer, adóigazgatás	3,63	3,52	3,73	3,96	4,22	4,12	3,46	3,88	3,84	3,70	3,78	3,55	3,39	3,19
3.4 Adóterhek	3,65	3,52	3,88	4,22	4,29	4,21	3,28	3,81	3,79	3,59	3,56	3,40	3,28	3,00
3.5 Állami / EU-támogatások hozzáférhetősége	3,43	3,39	3,36	3,31	3,31	3,36	3,19	3,52	3,53	3,52	3,40	3,32	3,51	3,30
3.6 Jogbiztonság	2,80	2,87	2,96	3,00	3,34	3,39	3,43	3,86	3,61	3,57	3,74	3,55	3,38	3,42
3.7 A közbeszerzési pályázatok átláthatósága	3,48	3,66	3,61	3,73	3,77	3,90	3,66	3,97	3,84	3,95	4,03	3,94	3,93	3,94
3.8 A gazdaságpolitika kiszámíthatósága	3,25	3,45	3,74	3,74	4,15	::	::	4,50	4,17	3,92	4,10	3,73	3,66	3,36
3.9 Korruptió és bűnözés elleni fellépés	3,60	3,55	3,73	3,72	4,03	4,11	3,74	4,08	3,83	3,97	4,12	4,10	4,12	4,07
3.10 Politikai stabilitás	2,67	2,91	3,46	3,33	3,67	3,53	3,17	3,82	3,75	3,52	3,57	3,34	3,39	3,23
Működési környezet	3,02	3,04	2,92	3,06	3,26	3,17	3,04	3,14	3,13	3,02	2,97	2,96	2,94	2,91
3.11 Infrastruktúra (közlek.,komm., energia)	3,03	3,11	2,83	2,93	3,61	3,28	3,10	2,92	2,88	2,82	2,82	2,72	2,81	2,79
3.12 A K+F feltételrendszere	3,07	3,15	3,03	3,17	3,15	3,25	3,14	3,47	3,37	3,18	3,18	3,21	3,17	3,06
3.13 Helyi beszállítók és azok minősége	2,74	2,64	2,69	2,75	2,75	2,75	2,64	2,82	2,78	2,76	2,82	2,93	2,92	2,97
3.14 Fizetési fegyelem	3,26	3,25	3,13	3,37	3,51	3,42	3,28	3,35	3,47	3,32	3,07	2,99	2,86	2,81
Munkaerő-piaci tényezők	2,96	2,94	2,99	3,11	3,08	2,97	2,90	2,98	2,99	2,85	2,91	2,98	3,13	3,18
3.15 Munkaköltségek	3,00	2,89	3,20	3,42	3,53	3,33	3,03	3,13	3,20	2,88	2,83	2,83	2,98	3,02
3.16 Dolgozók termelékenysége, motiváltsága	2,79	2,81	2,69	2,81	2,73	2,67	2,56	2,65	2,74	2,61	2,59	2,63	2,85	2,89
3.17 A munkavállalók képzettsége	2,64	2,67	2,70	2,75	2,62	2,57	2,56	2,46	2,64	2,47	2,58	2,66	2,84	2,91
3.18 A felsőoktatás minősége	::	::	::	::	2,98	2,86	3,02	2,77	2,82	2,71	2,82	2,89	2,88	2,99
3.19 A szakképzés minősége	::	::	::	::	3,24	3,19	3,22	3,36	3,36	3,22	3,32	3,43	3,41	3,56
3.20 A munkajog rugalmassága	3,24	3,22	3,13	3,24	3,32	3,24	3,12	3,39	3,06	2,97	3,00	2,89	2,99	2,98
3.21 Szakemberek rendelkezésre állása	3,14	3,11	3,25	3,35	3,17	2,94	2,84	3,12	3,11	3,09	3,26	3,56	3,94	3,95

:: a kérdés az adott évben nem szerepelt.

* átlagérték: az adott válaszok (1 = nagyon elégedett ... 5 = nagyon elégedetlen) számtani átlaga

3.C Elégedettség - magyar átlagértékek helyezése a nemzetközi AHK-felmérésben az adott tényező tekintetében *

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Gazdaságpolitikai tényezők													
3.1 EU-tagság	9	9	7	8	9	9	8	10	9	8	9	9	7
3.2 Közigazgatási rendszer	8	9	6	12	11	6	9	6	7	7	7	4	3
3.3 Adórendszer, adóigazgatás	12	12	10	15	15	10	13	12	10	12	8	6	4
3.4 Adóterhek	12	11	11	15	15	11	13	14	11	13	9	7	2
3.5 Állami/EU-támogatások hozzáférhetősége	4	5	2	5	5	5	7	10	9	8	7	11	7
3.6 Jobbiztonság	2	3	2	5	5	5	12	7	5	11	7	6	7
3.7 A közbeszerzési pályázatok átláthatósága	9	8	4	8	12	6	14	9	9	13	11	11	11
3.8 A gazdaságpolitika kiszámíthatósága	11	12	9	13	::	::	16	15	11	15	9	9	5
3.9 Korruptió és bűnözés elleni fellépés	5	5	3	12	13	7	11	8	8	12	11	12	11
3.10 Politikai stabilitás	8	11	8	12	11	9	13	12	8	11	8	9	6
Működési környezet													
3.11 Infrastruktúra (közlek., komm., energia)	6	1	2	10	8	5	7	5	4	3	4	7	5
3.12 A K+F feltételrendszere	5	3	1	3	5	3	10	6	5	7	7	7	6
3.13 Helyi beszállítók és azok minősége	6	6	4	4	5	4	5	8	6	7	9	13	12
3.14 Fizetési fegyelem	10	9	9	11	8	6	9	9	8	6	6	4	6
Munkaerő-piaci tényezők													
3.15 Munkaköltségek	10	12	9	14	14	11	13	14	11	9	8	9	8
3.16 Dolgozók termelékenység, motiváltsága	11	6	6	7	7	6	6	14	9	9	11	15	12
3.17 A munkavállalók képzettsége	10	5	5	4	4	5	6	10	4	8	9	10	12
3.18 A felsőoktatás minősége	::	::	::	8	7	9	8	10	8	12	11	9	11
3.19 A szakképzés minősége	::	::	::	6	6	10	11	12	6	10	10	9	12
3.20 A munkajog rugalmassága	9	5	3	6	9	4	11	4	3	2	2	3	3
3.21 Szakemberek rendelkezésre állása	9	5	3	6	8	6	10	10	7	11	14	14	14

* az egyes országokban képzett átlagértékek alapján. :: a kérdés az adott évben nem szerepelt a kérdőívben.

4. Kíváncos-e az euró bevezetése Magyarországon?

	igen	Nem	nincs véleményem
2005	90	3	8
2006	84	10	6
2007	85	8	7
2008	81	15	4
2009	94	3	4
2010	86	8	6
2011	78	15	6
2012	61	30	9
2013	56	29	15
2014	55	34	11
2015	56	30	14
2016	52	32	16
2017	51	30	19
2018	58	22	20

Régiós átlag 2018*	52	31	17
---------------------------	-----------	-----------	-----------

* csak HU, HR, PL, MK, RO, CZ, BG

5. Ma ismét Magyarországot választaná befektetési helyszínnek?

	igen	nem
2005	79	21
2006	78	22
2007	75	25
2008	73	27
2009	80	20
2010	80	20
2011	83	17
2012	71	29
2013	73	27
2014	75	25
2015	71	29
2016	80	20
2017	81	19
2018	84	16

Régiós átlag 2018	82	18
--------------------------	-----------	-----------

6. Hogyan értékeli a jelenlegi kormány munkáját?

	jó	kielégítő	rossz	nincs véleményem
2010	41	39	20	---*
2011	13	40	34	13
2012	8	16	58	18
2013	10	34	43	13
2014	17	30	37	16
2015	11	32	48	8
2016	17	44	34	6
2017	14	43	32	11
2018	20	39	29	12

* „nincs véleményem” nem szerepelt a lehetséges válaszok között

7. Mennyire vonzó az adott ország, mint befektetési helyszín?

Az adott ország helyezése az adott évben*

A nemzetközi „AHK konjunktúra-felmérés – Közép- és Kelet-Európa 2018” felmérés eredményei!

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Csehország	1	1	1	1	1	1	1	2	2	2	1	1	1
Lengyelország	8	9	4	4	2	2	2	1	1	1	2	2	2
Észtország	4	4	6	6	8	5	4	3	3	3	4	4	3
Szlovákia	3	3	3	2	4	4	3	4	4	4	3	3	4
Szlovénia	2	2	2	3	3	3	5	5	5	5	5	5	5
Lettország	7	5	7	11	13	9	8	7	6	6	6	6	6
Litvánia	6	6	8	10	10	6	9	8	7	7	7	8	7
Horvátország	9	7	11	5	5	7	6	6	8	8	8	7	8
Románia	12	10	9	8	9	11	10	11	11	10	10	10	9
Magyarország	5	8	5	9	7	10	13	10	9	9	9	9	10
Szerbia	14	14	14	13	11	12	11	12	12	11	11	11	11
Bulgária	11	11	12	12	12	13	12	14	14	12	12	12	12
Macedónia	::	16	15	16	16	16	16	15	13	13	13	14	13
Oroszország	13	12	10	7	6	8	7	9	10	15	15	13	14
Montenegró	::	15	16	15	15	15	14	16	15	14	14	15	15
Ukrajna	10	13	13	14	14	14	15	13	17	20	18	16	16
Fehéroroszország.	::	::	::	::	18	18	18	19	19	17	17	17	17
Bosznia-Hercegovina	::	17	17	17	17	17	17	17	16	16	16	18	18
Kosзовó	::	-	-	-	-	20	20	18	18	19	20	19	19
Albánia	::	18	18	18	19	19	19	20	20	18	19	20	20

* rangsorolás: Az adott országra a felmérésben résztvevő összes országban leadott értékelés (1-6) átlaga alapján, az értékelt országban „önmagára” adott értéket figyelmen kívül hagyása mellett.

:: az adott évben nem szerepelt az értékelhető országok között.

Módszertani megjegyzések

A megkérdezésről

Megkérdezés formája:

- » A Német-Magyar Ipari és Kereskedelmi Kamara (DUIHK) 1994 óta évente végez vállalati felmérést a gazdasági helyzetre és az üzleti környezetre vonatkozóan.
- » A megkérdezés írásos kérdőíven alapul. 2008 óta a kérdőív kitöltése online- felületen történik
- » A válaszok anonimizált formában kerülnek feldolgozásra.

Megkérdezés ideje:

- » A kérdőívet **2018. február 1. és március 6.** között lehetett megválaszolni.

Idősorok:

- » A jelenlegi kérdőív legtöbb kérdése 2005 óta szerepel a felmérésben, ennek köszönhetően összehasonlítható eredmények a 2005-2018 közötti időszakra állnak rendelkezésre.
- » Ennél korábbi eredményeket csak abban az esetben tüntetjük fel az idősorokban, ha az akkori kérdés megfogalmazása pontosan megfelelt a jelenleg használt kérdésnek.

Résztvevők

Magyarországi felmérés:

- » A 2018. évi magyar felmérésben összesen **205** vállalatvezető vett részt.

Nemzetközi felmérés:

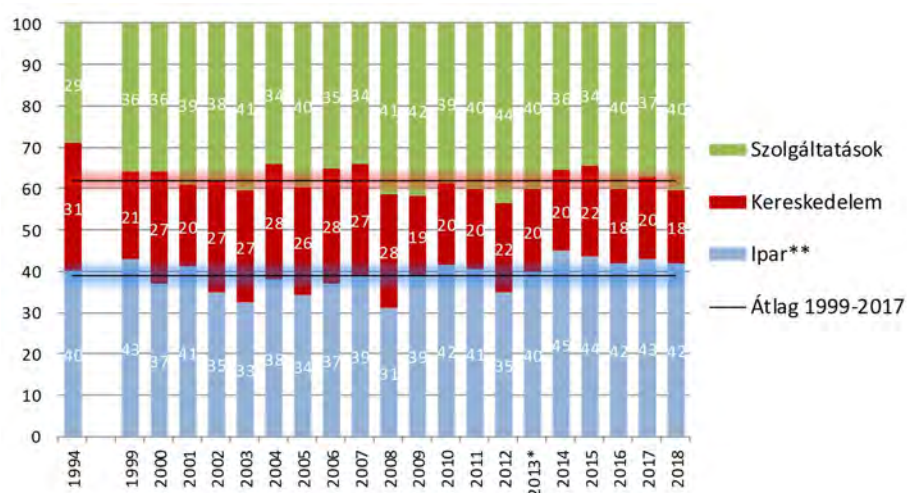
- » A konjunktúrafelmérést 2006 óta azonos időben, és azonos tartalommal Közép- és Kelet-Európa több országában is végzik az ott működő német külkereskedelmi kamarák (AHK).
- » 2018-ban összesen 16 országban végezték a felmérést. A koszovói eredményeket a minta elégtelen nagysága miatt nem vettük figyelembe.
- » A nemzetközi „AHK konjunktúra-felmérés – Közép- és Kelet-Európa 2018” felmérésben 2018-ban (Kosзовó nélkül) összesen **1.698** vállalatvezető vett részt.

A magyarországi minta összetétele

- » A válaszadó vállalatok idei összetétele ágazat, létszám, exporthányad és az anyavállalat székhelye szerint alapvetően megfelel a korábbi magyarországi felmérések átlagának, valamint a nemzetközi felmérésben résztvevők átlagának is. Ennek köszönhetően adott az eredmények összehasonlíthatósága mind időbeli, mind nemzetközi tekintetben.
- » **Fontos megjegyzés:** A „kereskedelem” kategória többségben nagykereskedelmi ill. külkereskedelmi vállalatokat (pl. import-cégeket) foglal magába, és csak kisebb részben kiskereskedelmi vállalatokat.

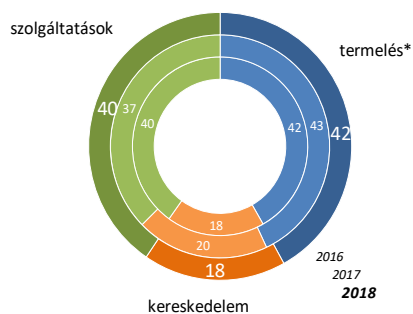
A résztvevők összetétele (%)

1994-2018 – ágazat szerint (%)

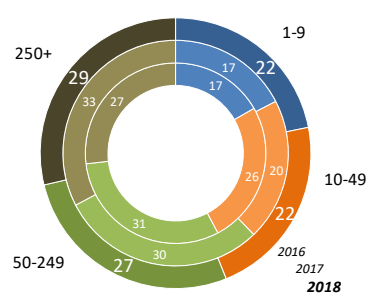

* újraszűzött arányok. ** feldolgozóipar, energia-/gáz-/vízellátás/hulladékgazdálkodás, építőipar

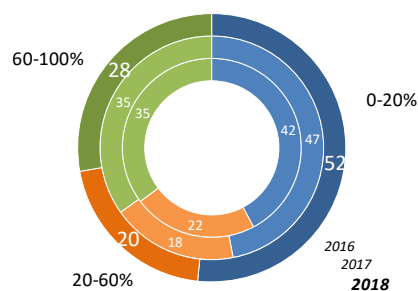
ágazat szerint

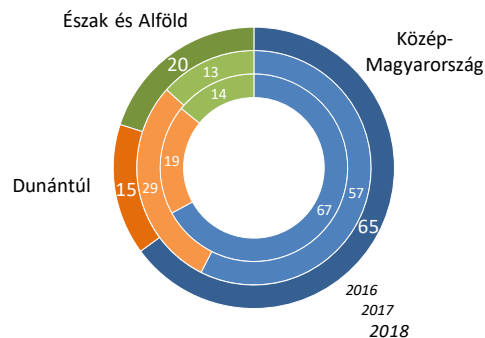
dolgozói létszám szerint

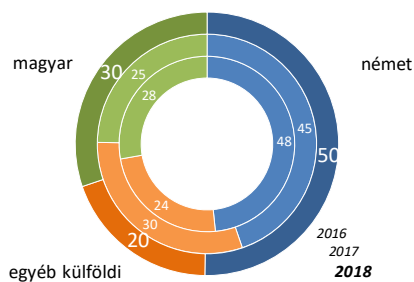
exporthányad szerint

a magyarországi telephely szerint

tulajdonosok szerint

* termelés: feldolgozóipar, építőipar és energia-/vízellátás

Statisztikai megjegyzések

Adatok:

- » Eltérő jelölés hiányában a számadatok az adott válasz a szóban forgó kérdésre kapott összes válaszhoz mért százalékos részarányát jelölik. Egy-egy kérdésnél a nevező tehát eltérhet az összes résztvevő számától (205).
- » Százalékban megadott részarányok esetében az összeg kerekítés miatt eltérhet 100%-tól.

Átlag

- » Eltérő jelölés hiányában „átlagon” a számtani átlagot értjük.
- » A „**régiós átlag**” a nemzetközi felmérésben résztvevő országok súlyozatlan átlaga (tehát nem a résztvevő vállalatoké).

1.1 – 1.10. kérdés: Gazdasági helyzet, várakozások

- » A **sorrendek** a pozitív és negatív válaszok egyenlegén alapulnak.

1.11. kérdés: Bérköltségek

- » „...tól - ...ig” típusú válaszok esetén a két érték számtani átlagát vettük figyelembe.

3. kérdés: Elégedettség

- » Az elégedettséget 1-től 5-ig terjedő skálán lehetett minősíteni:
 $1 = \text{nagyon elégedett} / 2 = \text{elégedett} / 3 = \text{átlagos/semleges} / 4 = \text{elégedetlen} / 5 = \text{nagyon elégedetlen}$
- » Ha másképp nem fogalmaz a szöveg, akkor az „elégedett” kifejezés az 1-es (nagyon elégedett) és 2-es (elégedett) válaszok együttes arányát jelöli, az „elégedetlen” kifejezés pedig a 4-es (elégedetlen) és 5-ös (nagyon elégedetlen) válaszok összegét.
- » Sorrendek vagy összehasonlítások (korábbi évekkal, más országokkal) az átlagértékeken (1 és 5 között) alapulnak.

7. kérdés: Befektetési célországok értékelése

- » Az értékelendő 20 célországot egy 1-től 6-ig terjedő skálán lehetett értékelni:
 $1 = \text{nagyon vonzó} \dots 6 = \text{nem vonzó}$
- » Egy adott ország átlagos minősítése a felmérésben részt vevő országokban mért eredmények számtani átlaga. A saját országra adott („ön”-)értékelést nem vettük figyelembe.
- » A sorrendek vagy összehasonlítások (korábbi évekkal, más országokkal) ezen az átlagon alapulnak.

Befektetői Hangulat Index (BHI)

- » A DUIHK Befektetői Hangulat Indexének értékét kizárólag a felmérés eredményeiből vezetjük le. Célja az adott évben várható gazdasági aktivitás szemléltetése. Ezért az index a felmérés azon eredményeit veszi figyelembe, amelyek leginkább hatással vannak a vállalatok beruházási tevékenységére.
- » A mutató „+100” (legjobb) és „-100” (legrosszabb) közötti értékeket vehet fel.

A BHI index összetevői

rész-indexek	súly	komponensek
Üzleti helyzet	10%	nemzetgazdaság helyzete saját üzleti helyzet
Üzleti várakozások	50%	nemzetgazdasági kilátások saját üzleti várakozások árbevételre vonatkozó várakozások beruházási tervek
Beruházási környezet	35%	gazdaságpolitikai tényezők (8 összetevő) adózás, támogatások (3 összetevő) működési környezet (4 összetevő) munkaerő-piaci tényezők (6 összetevő)
Elkötelezettségi ráta	5%	Beruházási döntés megismétlése (4. kérdés)

Országrövidítések

A felmérésben résztvevő országok

AL	Albánia
BA	Bosznia-Hercegovina
BG	Bulgária
CZ	Csehország
EE	Észtország
HR	Horvátország
HU	Magyarország
KS *	Kosзовó
LT	Litvánia
LV	Lettország
MK	Macedónia
PL	Lengyelország
RO	Románia
RS	Szerbia
SI	Szlovénia
SK	Szlovákia
NM-13	Új EU-tagállamok 2004+2007+2013
EU-15	2004 előtti EU-tagállamok

Más rövidítések megfelelnek az Európai Bizottság hivatalos külkereskedelmi ország-jegyzékének (1833/2006. sz. rendelet, 2006. dec. 13.).

* 2018-ben a koszovói eredményeket a minta elégtelen nagysága miatt nem vettük figyelembe

[illegible]

[illegible]

[illegible]

MEGBÍZHATÓ INFORMÁCIÓK

Honlapunk és kiadványaink folyamatosan naprakész tájékoztatást adnak a gazdasági élet aktuális eseményeiről és az üzleti döntésekhez szükséges statisztikai adatokról.

PROFESSZIONÁLIS SZOLGÁLTATÁSOK

A DUIHK nemcsak a Magyarország iránt érdeklődő cégeket támogatja a piacra lépés során, hanem segítséget nyújt magyar vállalatoknak is, amelyek a németországi piacon keresnek új lehetőségeket.

Magyarországon széleskörű szolgáltatásokat nyújtunk a szak- és továbbképzés terén, de lebonyolítjuk pl. a közösségi áfa-visszatérítési eljárásokat is.

ERŐS PARTNEREK

Szoros együttműködést folytatunk magyar és német üzleti és hivatalos szervezetekkel, de ellátjuk a Bajor és a Szász Szabadállamok, valamint a Német Turisztikai Hivatal magyarországi képviseletét is.

GLOBÁLIS HÁLÓZAT

A 130 német külkereskedelmi kamarából álló, a világ 90 országára kiterjedő hálózat részeként a DUIHK mindkét ország vállalatai számára professzionális támogatást kínál a sikeres külföldi üzleti tevékenységhez.

NETWORKING FELSZŐFOKON

A DUIHK széleskörű lehetőségeket biztosít a közvetlen vállalati kapcsolatok erősítéséhez. Szakmai rendezvényektől kezdve, kötetlen esti eseményeken át, munkacsoportokban való részvételig számos fórumot biztosítunk tapasztalatok, vélemények és üzleti lehetőségek megvitatására.

25 ÉVES TAPASZTALAT

A MAGYAR-NÉMET GAZDASÁGI KAPCSOLATOK SZOLGÁLTATÁBAN

A Német-Magyar Ipari és Kereskedelmi Kamara (DUIHK) mintegy 900 tagvállalattal Magyarország legnagyobb bilaterális vállalati szövetsége. A mai szervezetet 1993-ban alapították, elődjét azonban még 1920-ban hozták létre.

CONNECTING
HUNGARY
WORLDWIDE

25 years anniversary
COMMERZBANK Zrt.

At your side worldwide.

Leverage our worldwide presence
to increase your corporate success.

Commerzbank Zrt., 1054 Budapest, Széchenyi rakpart 8., www.commerzbank.hu

The Euromoney Awards for Excellence honoured Commerzbank as Germany's Best Bank for its strategic approach that is creating a 'stable, efficient and more profitable lender' amidst challenging times for the German banking sector. Euromoney, 07/2017 issue

COMMERZBANK

The bank at your side

Deutsch-Ungarische
Industrie- und Handelskammer
Német-Magyar
Ipari és Kereskedelmi Kamara

1993 | Eine starke Gemeinschaft
2018 | Egy erős közösség

H-1024 Budapest, Lövház u. 30.

Telefon: +36 1 345 7600

Fax: +36 1 315 0744

E-mail: Info@ahkungarn.hu

2018

www.duihk.hu